

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Президентым изэIукIэгъухэр

Тыгъуасэ АР-м и Президентэу ТхьакIушынэ Аслъан ГъэIорышIапIэм ипашэ изэфэхьысыжъхэм еплъыкIэу афыриIэр къыриIотыкIызэ. — ТичIычIэгъхэри ахэм ащышых, шIуагъэ къатынэу тшIэм тигонэцт.

Мы мэфэ дэдэм ТхьакIушынэ Аслъан Пшызэ шъолъыр икъэээкъыдзэ ипашэу Николай Долуда ригъэблэгъагъ. БгъуитIури зэдэлъжыххэзэ зэшIохыгъэн фэе Iофыгъоу шыIэхэм зэдатегушыIагъэх. ЗэгурумыIоныгъэ азыфагу зэрымлъыр, къэээкъхэм яобшествэ къырихьыжъэрэ IофхэмкIи зэмызыгъэныгъэ къызэрэхъмыхэрэр, тапэки ащ фэдэу Iоф зэдашIэным зэрэфхъазырхэр республикэм ипашэ къыхигъэщыгъ.

— Цыфыр лъэпкъэу къызыхэкIыгъэмкIэ зэтетфырэн, республикэм ис пстэури тизэфэд, ахэр ары тызыфэлажъэрэр, — къыIуагъ ащ.

Николай Долуда ащ фэдэ зэфыщытыкIэ азыфагу зэрилъым ежъ Президентыми, Правительствэм ипашэи яшIушIагъэ хэ-

лъэу зэрилъытэрэр къыIуагъ, Адыгеим ис къэээкъхэм яобшествэ амалэу шыIэмкIэ IэпыIэгъу зэрэфхъухэрэм фэшI «тхьашъуегъэпсэу» къариIуагъ.

* * *

Джащ фэдэу тыгъуасэ АР-м и Президент ВГТРК-м ишъолъыр департамент ипашэ игуадзэу Рифат Сабитовым, Къэралыгъо Думэм информациие политикэмкIэ, информациие технологиехэмкIэ ыкIи зэпхыныгъэхэмкIэ и Комитет ипашэ игуадзэу («Единэ Россием» ифракцие щыщ) Ильяз Муслимовым ыкIи ГТРК-у «Волгоград — ТРВ» зыфиIорэм итхьаматэу КIэрэщэ Аслъанбэч зэIукIэгъу адыриIагъ. Ащ хэлэжъагъэх АР-м и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат, «Единэ Россием» и Адыгэ шъолъыр къутамэ иполитсовет ипашэу Iэшэ Мухьамэд, нэмыкIхэр. Адыгэ телевидением иIофшIэн зэрэзэхичэрэм, неушыр мафэмкIэ анахъу анаIэ зытырагъэтын фаехэм, нэмыкIхэм мы зэIукIэгъум шатегушыIагъэх.

Адыгеим макIэу игугъу зрашIырэр,

ащ мамыр шыIакIэ зэрилъыр, хэхъоныгъэхэр зэришIыхэрэр, нэмыкI чыIпIэхэм ащыпсэхуэрэм альбIэсынхэм пае телевидением хэкIыпIэшIоу зэрэщытыр ТхьакIушынэ Аслъан къыхигъэщыгъэх. Рифат Сабитовым ащ иджэуапэу ащкIэ пэрыохъу къызэрафэхъухэрэр къыIуагъ, нахьыбэу анаIэ зытырагъэтын фаехэр къыхигъэщыгъэх. Республикэм ипашэхэм Адыгэ телевидением иIофшIэн лъыгъэкIотэным пае мымакIэу IэпыIэгъу къызэраратырэм фэшI «тхьашъуегъэпсэу» къариIуагъ.

Республикэм иIофхэм язытет икъоу къэгъэлъэгъогъэнымкIэ СМИ-хэм мэхъэнэ ин зэриIэр къыхигъэщыгъ Правительствэм ипашэу КъумпIыл Мурат, телевидением иIофхэм агъэгумэкIыхъу къызэрэIуагъэхэм фэшI хьакIэхэм «тхьашъуегъэпсэу» къариIуагъ.

ЗэIукIэгъум икIэхым АР-м и Президент иунашъокIэ КIэрэщэ Аслъанбэч фэгъэщышъэгъэ медалэу «Адыгеим и Щытхъузехъ» зыфиIорэмрэ ар къэзыушыхьатырэ тхылъымрэ ТхьакIушынэ Аслъан ритыжыгъэх. Джащ фэдэу Адыгеим фэгъэхьыгъэ тхылъхэр нэпэпль шIухьафтынэу хьакIэхэм аритыгъэх.

ХЪУТ Нэфэст.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм уасэхэмрэ тарифхэмрэ
ягъэнэфэнкIэ и ГъэIорышIапIэ ипашэ игуадзэ
ехьылIагъ

Федеральнэ законэу «Урысые Федерацием икъэралыгъо граждан къулыкIу ехьылIагъ» зыфиIорэм тегъэпсыхьагъэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъо ешIы:

1. Кобл Азэмат Анатолий ыкъор Адыгэ Республикэм уасэхэмрэ тарифхэмрэ ягъэнэфэнкIэ и ГъэIорышIапIэ ипашэ игодзэ IэнатIэ Iугъэхъэгъэнэу.

2. Заштэрэ мафэм щыублагъэу мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу
КЪУМПIЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ,
бэдзэогъум и 20, 2010-рэ илъэс
N 134

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

2010-рэ илъэсым ия II-рэ квартал урыпсэунымкIэ
аныхъ ахъщэ макIэу агъэнэфэгъэм ехьылIагъ

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм урыпсэунымкIэ аныхъ ахъщэ макIэу шагъэнэфэгъэм ехьылIагъ» зыфиIорэм тегъэпсыхьагъэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъо ешIы:

1. 2010-рэ илъэсым ия II-рэ квартал урыпсэунымкIэ аныхъ ахъщэ макIэр мыщ фэдызынэу гъэнэфэгъэнэу:

1) нэбгырэ тельгъэу — сомэ 4700-рэ;

2) Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цыфхэр социальнэ-демографии куп шъхьаIэхэмкIэ зэтеуыгъэхъу:

а) Iоф зышIэхэрэм — сомэ 5010-рэ,

б) пенсионерхэм — сомэ 3956-рэ,

в) кIэлэцIыкIухэм — сомэ 4699-рэ.

2. Официальнэу къызыхаутырэм ыуж мэфи 10 зытешIэкIэ мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу
КЪУМПIЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ,
бэдзэогъум и 22-рэ, 2010-рэ илъэс
N 135

ДУНЭЕ ФЕСТИВАЛЬХЭМРЭ ТИЗЭIУКIЭГЪУХЭМРЭ

АДЫГЭ ОРЭДХЭР СЫБЫР ШЫЖЪЫНЧЫГЪЭХ

Дунэе фестивалэу «Играй, гармонь!» зыфиIоу Новосибирскэ щыкIуагъэм пшынаоу УнэрыкIэ Аскэрбий-рэ пхъэкIычаоу МэрэтыкIэ Азэматрэ лауреат щыхъуагъэх. Шэуджэн районым культурэмкIэ и Гупчэ нэбгыритIури щэлажъэ. Адыгэ Республикэм культурэмкIэ и Министерствэ пресс-зэIукIэу щызэхъагъэм фестивалым щытхъуцIэр къыщыдэзыхыгъэхэр къырагъэблэгъагъэх.

Лъэпкъ искусствэр дунаим нахьышIоу щягъэшIэгъэным зIахьышIу хъышIыхэрэ пшынаоу УнэрыкIэ Аскэрбий Адыгэ Республикэм ифестиваль Гран-при зыфиIорэ шIухьафтын шъхьаIэр мы илъэсым къыщыдихыгъ. ТекIоныгъэм ия 65-рэ

ильэс а зэнэкъокъур фэгъэхьыгъагъ.

— ИскусствэхэмкIэ училищыр Мыекъуапэ къыщысыухыгъ, пшынэо цIэрыIоу Темзэ-кIэ Алай тигъунэгъугъ. Ар кIэлэгъаджэу сIагъэу сэлъытэ, щысэ тесхыщыгъ. Пшычэу сы-

щапIугъ, — еIо УнэрыкIэ Аскэрбий.

МэрэтыкIэ Азэмат Хьакуры-нэхьаблэ щэпсэу. КультурэмкIэ Краснодар дэт еджапIэр къыухыгъ, дунаим щыцIэрыIоу къэшъокIо ансамблэу «Налмэсым» илъэсикIэ хэтыгъ.

Пшынаомрэ пхъэкIычаомрэ зэрэзегурыIохэрэм елыгыгъэр бэ. УнэрыкIэ Аскэрбийрэ МэрэтыкIэ Азэматрэ къызэрэталуагъэу, нэплъэгъу закъор афекъу анахъ кIын ордэшъор къырагъэIоным пае.

(ИкIэух я 2-рэ н. ит).

АДЫГЭ ОРЭДХЭР СЫБЫР ШЫЖЬЫНЧЫГЪЭХ

(Апэрэ нэклубгъом
кышыжежъ).

— Новосибирскэ дахуу кы-
шытпэгъоклыгъэх, — кышычуагъ
пресс-зэлулэм Шэуджэн районым
культурамкIа игъэлорышлалэ ипа-
щэу Лышэ Рустем. Урысыем
ишюльыр 52-мэ, хэгъэуи 6-мэ
ямузыкантхэр Дунэе фестивалым
щызэнэкъокыгъэх. «Играй, гар-
монь!» зыфиорэ зэхэхэм клэ-
шакло фэхуугъагъэр Геннадий За-
волокиныр ары. Музыкант цIэ-
рылоу шытыгъэр ащыгъупшэрэп,
агъэлалэ. Ащ исаугъэт фести-
валым кышычызIуахыгъ.

Адыгэ лъэпкъ кышэо орэдхэр,
гъыбзэ мэкъэмэ зэхэтхэр, «Зыгъэ-
лъатэр», нэмыкIхэри А. Унэры-
къом пщынэм кырыгъэуагъэх.
Жюрим хэтхэм ямызакъоу, фе-
стивалым хэлэжэрэмэ «Зыгъэ-
лъатэр», «Лезгинкэр» нахь ашIо-
гъэшIэгъоныгъэх. Къядэлухэрэр
пчэгум кызэрэщэхэзэ, зэрафэ-

лъэкIэу адыгэ къашьор къашы-
штыгъ. Аскэрбый къелъэлухи, зэ-
лъашIэрэ орэдэу «Нэ шIуцIэхэр»
къафIуагъ. А. Мэрэтыкъор пхъэ-
кычхэмкIа адежыгузэ, пчэгум да-
хуу кышышыштыгъ.

— Новосибирскэ щызэлулэ-
гъэмэ Адыгэ Республикэр амы-
шIэщтыгъэу тIорэп, — зэдэгущы-
Iэгъур лъегъэкIуатэ Лышэ Рус-
тем. — ШыкIэпщынэм, къамылым,
адыгэ пщынэм, нэмыкIхэм къа-
тегушыIэщтыгъэх, упчIэхэр кы-
татыштыгъ. Адыгэ Республикэм
культурамкIа иминистрэу Чемы-
шэо Гъазый, ащ игуадзэу Шъуау-
пцIэкъо Аминэт, министерствэм
иотдел ипашэу Шъхэлэхэо Свет-
ланэ лъэпкъ музыкальнэ искусс-
твэм ибаныгъэхэм къатегушыIа-
гъэх. Пщынэо цIэрылоу тIагъэмэ
яIэпIэсэныгъэ кышыгыштыгъэ,
Чемышэо Гъазый зэфхысыжъ гъэ-
шIэгъонхэр ышIыгъэх. Пщынаом
пщынэр ыгъэбзэрэбзэным фэшI
пхъэнтIэкIум тесэу пщынэр зэкIэ-

щыкIэ икыурэп. Къэтэджын, пщы-
нэр ыIэтын, шэн-хабзэмэ адиштэу
мэкъамэр кырыгъэлон фае. Унэ-
рыкъо Аскэрбый ащкIэ ушты-
хуэнэу щыт.

Тимузыкантхэр Новосибирскэ
зэрэкуагъэхэм фэшI зэхэщэн Iоф-
хэр зэшIозыхыгъэмэ лъэшэу афэ-
разэх. КультурамкIа Министер-
ствэм, АР-м лъэпкъ культурамкIа
и Гупчэ, Шэуджэн районым иадми-
нистрация ипашэу Хъуажэ Нал-
бий, нэмыкIхэми тхыашьуегъэ-
псэу араложы.

Ти Президентэу ТхыакIушынэ
Аслан, Премьер-министрэу Къум-
пIыл Мурат тимузыкантхэр фе-
стивалым лауреат зэрэщыху-
гъэхэм зэрэщыгуагъэхэр Чемышэо
Гъазый зэхэхэм кышычуагъ,
щытхуу тхылхэр Лышэ Рустем,
Унэрыкъо Аскэрбый, Мэрэтыкъо
Азэмат аритыкыгъэх.

ЕМТИЛЪ Нурбий.

Сурэтыр пресс-зэлулэм кы-
шытырахыгъ.

«КIэлэцIыкIу IыгыпIэхэр — САБЫЙХЭМ»

**Джары ыцIэр партинеу
«Единэ Россия»
ипроектIкIэ. Непэ анахь
Iофыгъошхомэ ащыщэу са-
бийхэу чэзыум хэтхэм
кIэлэцIыкIу IыгыпIэхэм
чыпIэ щытыгъэным ар фэ-
лэжэщт.**

А лъэныкъомкIа Мыекъуапэ апэ-
рэ лъэбэкIур щашыгъ. ИлъэсыбэкIэ
узэкIэIэбжымэ зэпэллэгъэ дэдэхэу
кIэлэцIыкIу IыгыпIэхэр урамэу Ча-
ловым тетыгъэх. ЕтIанэ ахэр зэфэ-
шIыжхэ зэхъум, тIумэ языр ублэ-
пIэ еджапIэ ашIыжыгъагъ. Джы ар
кIэлэцIыкIу IыгыпIэм тырагъэлсы-
хажы.

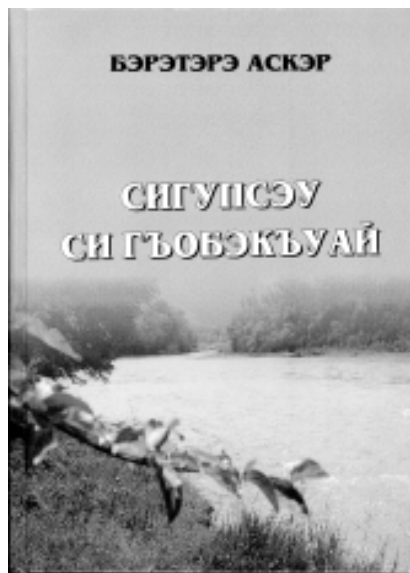
Унашхэр ыкIи инженер систе-
мэр зэблахыгъэх, шхыаныгъупчъа-
кIэхэр хагъэуцагъэх, ыклопIи зэты-
рагъэлсыхыагъ. Ащ кыкIэлъыкIоу
щагур аукезбзыщт, кIэлэцIыкIу пло-
щадкэхэр агъэпсыщтыгъ.

КIэлэцIыкIу IыгыпIэу сабий
230-рэ зычIэфэщтым игъэцкIэжын
сомэ миллион 30 фэдиз тефэщт. Ахь-
щэр къэлэ бюджетым къытIупщыщт.
Мы илъэсым ыкIэхэм адэжэ кIэлэ-
цIыкIу IыгыпIэм изетегъэпсыхьан
аухыщт. Ащ нэмыкIэу къэкIорэ охь-
тэ блогэм Мыекъуапэ кIэлэцIыкIу
240-рэ зырыз зычIэфэщт кIэлэцIы-
кIу IыгыпитIумэ ашIын щырагъэ-
жэщт.

01-м кыеты

**2010-рз илъэсыр
кызыхыагъэм кы-
шыублагъэу пстэум-
кIи гъогогъуи 182-
рэ республикэм
машIо кышыхыгъ,
ахэм нэбгырэ 16
ахэкIодагъ, 15-мэ
шъобж зэфэ-
шхыафхэр атеша-
гъэх хъугъэ, зэра-
рэу къахыгъэр со-
мэ миллион 15-м
еху. БлэкIыгъэ
тхыамафэм кы-
клоцI гъогогъуи 3-рэ
республикэм ма-
шIом зыкышчи-
штагъ, ахэм зыпар
ахэкIодагъеп ыкIи
шъобж зыпарэми
тешагъэ хъугъэп.**

«СИГУПСЭУ СИ ГЪОБЭКЪУАЙ»

зыгъэшIэгъэ Бэ-
рэтэрэ Аскэр гъэ-
зетэу «Адыгэ ма-
къэм» гъусэныгъэ
зидыриIэр бэшIа-
гъэ. Иочеркхэр, за-
рисовкэ кIэкIхэр,
Iофыгъо гъэнэфа-
гъэхэмкIа тхыгъэхэр
кышыуыштыгъэх.
Ахэр арых мы тхы-
лым лъапсэ фэху-
гъэхэри.

ЕгъашIэм зыдэ-
сыгъэу, Iоф зы-
щишIагъэу, ыкIуа-
чIэкIэ зэтыригъэу-
цогъэ икыуаджэ,
ащ итарихъ гъогу,
ицIыфхэр, итыгуа-
сэ зыфэдагъэр, ине-
пэ зыфэдэр ары тхылым
кылуатэрэр. ЦIэу зэре-
джагъэми уегупшысэжын
имыщыкIагъэу ар кыбгу-
регъало.

«Сигупсэу си Гъобэ-
къуай» зыфиорэр мыш
фэдэу зэтеуыгъ: гушIа-
пэр зытхыгъэхэр шIэны-
гъэлэжъэу Мамый Руслан-
рэ журналэу «Зэкъошны-
гъэм» пшъэдэкIыж зыхы-
рэ иответственнэ секретар-
рэу Сиху Фатимэрэ.

Ащ кыкIэлъэкIох шхы-
хэр: «Тыгуасэрэ непэрэ»,
«Охьтэ зэблэкIхэм яшъо-
лыр», «Илъэсхэр, цIыфхэр,
щыIакIэр».

Укызыщыхыгъэ хэкур,
чыпIэр, къуаджэр пшIэн-
хэмкIэ, шIу плъэгъунхэмкIэ
мыш фэдэ тхылхэм лъэ-
шэу мэхъанэ яIэу щыт.
Ахэм адыгэ лъэпкъым ита-
рихы къыпфызэхафы, лIэ-
къо лъапсэхэми, лъэпкъ
зэхэтыкIэ-хабзэхэми, цIыф
гъэлсыкIэ-шыкIэхэми нахь
уафагъасэ, джащ фэдэ къа-
бзэу, уиадыгъ жабзэ хагъа-
хь, уигулыгътэ къагъэушы,
лъэпкъ шапхэм урагъэуцо.

Бэрэтэрэ Аскэр итхылыу
«Сигупсэу си Гъобэкъуай»
зыфиорэм икыоджэгъухэ-
ми, нэмыкIхэми яшIошI,
ягушылэ зафэ кыраIолIэ-
нэу кысысэху.

ДжыркIэ тхылыкIэм
гъогу маф есIо, ащ иавто-
рэу Бэрэтэрэ Аскэр псау-
ныгъэ иIэу, илофшIагъэ
ыгъэгущIоу, тапэки акы-
лэгъу, гупшысэгъу хъоу
кытхэтынэу сыфалъало.

**МАМЫРЫКЪО
Нурмет.**

ЮФШАПIЭХЭР КЪЫШЪОЖЭХ

ЯшыкIэгъэ кадрэхэр кы-
хыгъэнхэмкIэ IофшIапIэ-
хэм шIыкIэ зэфэшхыафхэр
агъэфедэх. Арэу щытми, шэны
зэрэхыгъэу, ахэм янахыбэ-
мэ цIыфхэм IофшIэн ягъэгъо-
тыгъэнымкIэ кыалэхэм ыкIи
районхэм ащылэ гупчэхэм за-
явкэхэр аратых ыкIи ахэр
яIэпылэгъоу агъэлэжэщтхэр
рагъэблагъэх. ЗыцIэ къетIо-
гъэ гупчэхэм вакансиехэмкIэ
къэбарэу къатыгъэхэм ащыш-
хэм гъэзетеджэхэр ащытэ-
гъэгъуазэх.

Мыекъопэ районым щылэ
ЦЗН-м кызыритыгъэмкIэ, Iоф-
шIапIэ зэфэшхыафхэм ра-
гъэблагъэх страховой агентхэу
нэбгыри 6 (лэжъапIэр сомэ
4330-рз), зы бухгалтер (сомэ
6000 — 8000), зы делопро-
изводитель (сомэ 4330-рз), зы
водитель (сомэ 10000), зы
компрессовщик (сомэ 10000).
**Шъузэрэтеошт телефоныр
8(87777)5-10-41.**

Теуцожь районым щылэ-
жэрэ ЦЗН-м изаявкэ хэтых
кыкIэлъыкIорэ сэнэхьат зилэ
IофышIэхэр: водитель (мэзэ
лэжъапIэр сомэ 6000), здрав-
пунктым щылэжэрэ врач (со-
мэ 10000), хылылхэр зезыхъэ-
рэ рабоч (сомэ 15000), щэкIо
сэнэхьат зилэ (сомэ 9000), ра-
боч-пщэжыехыгъэхуу нэбгыри 10
(сомэ 10000). **Шъузэрэтеошт**

телефоныр 8(87772)9-71-54.

ТэхьутэмыкIое районым
щылэ ЦЗН-м регъэблагъэх: газ-
гъучIгъэжъэ сэнэхьат зилэ
(мэзэ лэжъапIэр сомэ 15000),
инженер сэнэхьат зилэ (сомэ
10000), чырыбщзетелхъэ
рабоч 25-рз (сомэ 8000),
IэшIу-IушIушI (сомэ 7000),
Iэбжэнэгъалэр (сомэ 5000).
**Шъузэрэтеошт телефоныр
8(87771)9-42-97.**

Красногвардейскэ райо-
ным щылэ ЦЗН-м имэкъэгъэу
хэтых:гъучIгъэжъэ сэнэхьат
зилэ (мэзэ лэжъапIэр сомэ
7000), щакIор (сомэ 6000),
экономист сэнэхьат зилэ (сомэ
7368-рз), трактористыр (со-
мэ 8000), водителыр (сомэ
6320-рз). **Шъузэрэтеошт те-
лефоныр 8 (87778) 5-14-30.**

Шэуджэн районым щылэ-
жэрэ ЦЗН-м регъэблагъэх:
механизатор сэнэхьат зилэ
(мэзэ лэжъапIэр сомэ 7000),
газгъучIгъагъэр (сомэ 5000),
малыр нэбгырэ 12 (сомэ 5500-
рз), штукатурщикыр (сомэ
5500-рз) ыкIи щэкIо сэнэ-
хьат зилэ (сомэ 6000). **Шъузэ-
рэтеошт телефоныр 8 (87773)
9-26-03.**

Зышышъумыгъэгъупш, зы-
цIэ къетIогъэ сэнэхьатхэм анэ-
мыкIхэри цIыфхэм IофшIэн
ягъэгъотыгъэнымкIэ гупчэхэм
явакансиехэм ахэтых.

Мыекъуапэ гимн иIэщт

**Мыекъуапэ игимн анахь дэгъоу зытхыщтымкIэ къэлэ
администрацием зэнэкъокъу зэхещэ. Ащ хэлэжъэнхэ
алъэкIыщт профессиональнэ композиторхэм ыкIи по-
этхэм анэмыкIэу фэе творческэ IофышIэхэри.**

Зэнэкъокъум хэлэжэщтхэм шышхъэлум и 28-м нэс Мые-
къуапэ иадминистрация культурамкIа игъэлорышлалэ кы-
рахыылэн фае гимным игушыIэхэм нотэхэр ягъусэхэу ыкIи
орэдышъор зытетхэгъэ диск.

Гимныр зытхыщтыр зы нэбгырэни цIыф купыни ылъэкIыщт.
IофшIагъэм уасэ фашыщт культурам ыкIи искусствэм
яIофышIэ цIэрылохэу тиреспубликэ щыпсэухэрэр зыхэт жо-
рим. АтекIуагъэр Iоныгъо мазэм къэнэфэщт. ЕтIанэ гимныр
народнэ депутатхэм якъэлэ Совет щаштэщт.

ИОНЫГЪУ-2010-рэ

ЛІЭХЪУСЭЖЬ
Хьаджэрэтбий,
«Адыгэ макъэм»
ижурналист.

Псынкләу, чэнагъэ фэмышъоу лэжьигыгъэр иутхыжьи́н!

Теклоныгъэ кыдэзыхыхэрэм шлұхъафтынхэр къяжэх

Адыгэ Республикэм мэкъу-мэщымкІэ иминистрәу Юрий Петровым Ионыгъу-2010-м кІэухәу фэхъуштхэмкІэ пэрытныгъэр зыубытыхэрэр зэрэхагъәу-нэфыкІыштхэм фэгъэхьыгъэ унашъо кыдыгъэкІыгъ. Ащ кызырэдилъытхэрэмкІэ, комбайнхэр ыкІи автомашинхэр, джащ фэдәу тракторхэр зыфэдәхэм ялътыгъәу ахэм Иоф арызышлэхәу анахь гъэхъэгъэ ин зышлыгъэхэм шлұхъафтын лъанлэхэр аратыцтых.

Нафәу зэрэщытымкІэ, республикэр зонитлоу гошыгъэ. Апэрэ зонэм хэхъэх муниципальнэ гъэпсыкІэ зилэхэ «Джэджэ районыр», «Кошхъэблэ районыр», «Красногвардейскэ районыр» ыкІи «Шәуджән районыр». Ятлонэрэ зонэм кы-хеубыгъэх муниципальнэ гъэпсыкІэ зилэхэ «Мыекхъопэ районыр», «Тэхъутэмыкхъоэ районыр», «Теуцожь районыр», «Къаләу Мыекхъуапэ», «Адыгэкъалэ».

Пэрытныгъэ зыубытыхэрэр зэрэхагъәунэфыкІыштхэ шлұхъафтынхәу агъэнәфагъэхэр зыфэдәхэр. Комбайнэ экипажәу Ионыгъу-2010-м анахь гъэхъэгъэ ин шызышлыгъэм «Адыгэ Республикэм и Президент иприз» — Адыгэ Республикэм и Президент идиплом ыкІи ахъщәу шлұхъафтынәу сомэ мин 200 (автомашинәу ВАЗ-2107) фагъэшъошәшт.

Комбайнхәу «Дон-1500», «Дон-1500Б», «ACROS-530», «Полесье» зыфилохэрэм ыкІи ІэкІыб хэгъэгухәм къащашлыгъэхәу шы кІочІэ 250-м нәс зилэхәм Иоф арызышлэхәу Ионыгъу-2010-м анахь гъэхъэгъәшхо шызышлыгъэхәм аратыцтых дипломерә ахъщәу шлұхъафтынәу сомэ мин 50-рә.

Комбайнхәу «Дон-1200», «Енисей-950», «Енисей-954» зыфилохэрэм Иоф арызышлэхәу лэжьигыгъэр анахьыбәу Ионыгъу-2010-м илэхъан зикомбайнә чІязыгъәщыгъэхәм дипломерә ахъщәу шлұхъафтынәу сомэ мин 50-рә афагъәшъошәшт.

ІэкІыб хэгъэгухәм къащашлыгъэ комбайнхәу ыкІи «Полесье» зыфилохэрэм фэдәхәу зимоторхәм шы кІочІэ 250-м ехәу зилэхәм атесхәу Ионыгъу-2010-м анахь гъэхъэгъэ ин шызышлыгъэхәм дипломерә ахъщәу шлұхъафтынәу сомэ мин 50-рә аратыцт.

Автомашинәу «КамАЗ», тракторәу «Т-150» зыфилохэрэм Иоф арызышлэхәу шоферхәу ыкІи трактористхәу лэжьигыгъэр губгъом кырашъыгъэхәм егъәоллэгъәным анахь гъэхъэгъәшхо шызышлыгъэхәм Ионыгъу-2010-м икІәуххэр зызәфахысыжъхәкІэ диплом, ахъщәу шлұхъафтынәу сомэ мин 25-рә аратыцтых.

Автомашинхәу «ЗИЛ-130», «ГАЗ-53», тракторхәу «МТЗ-80», «МТЗ-82» зыфилохэрэмкІэ лэжьигыгъэр губгъом кырашъыгъэхәм анахьыбәу къэзыщәгъәу шоферхәмрә трактористхәмрә зэрэхагъәунэфыкІыштхэр дипломерә ахъщәу шлұхъафтынәу сомэ мин 25-рә.

Джащ фэдәу «Адыгэ Республикэм и Президент иприз» зыфилохэрэ номинацием кыхиубытәу жъокІупІә чІыгухэр анахь шлуагъэ кятәу зыгъәфедәгъэхәм, мэкъумәщ культурә зэфәшъафхэр къэгъәкІыгъәнхәмкІэ технологие пэрытәу шылэхэр зыгъәфедәгъәхәм афэгъэхьыгъэ зәнәкыкыуныгъәу муниципальнэ гъэпсыкІэ зилэхәм азыфагу шызэхәшәгъәм анахь гъэхъэгъәшхо шызышлыгъэм Адыгэ Республикэм и Президент идипломрә ахъщәу шлұхъафтынәу сомэ мин 100-рә афагъәшъошәшт.

Номинациеу «Адыгэ Республикэм иминистрәхәм я Кабинет иприз» зыфилохэрэм кыхиубытәу мэкъумәщ предприятиехәм ащыщхәу жъокІупІә чІыгухэр гъәфедәгъәнхәмкІэ, мэкъумәщ культурә зэфәшъафхэр къэгъәкІыгъәнхәмкІэ, технологие пэрытәу шылэхэр гъәфедәгъәнхәмкІэ анахь гъэхъэгъэ ин зышлыгъэхәм мыщ кыкІәлътыкІәу шлұхъафтынхэр афагъәшъошәштых:

мэкъумәщ хызмәтшләпІәу чІыгу гектар 500-м ехәу зилэхәм — Адыгэ Республикэм иминистрә-

хәм я Кабинет идипломрә ахъщәу шлұхъафтынәу сомэ мин 70-рә;

мэкъумәщ хызмәтшләпІәу чІыгу гектари 100-м щегъәжъагъәу 500-м нәс зилэхәм — Адыгэ Республикэм иминистрәхәм я Кабинет идипломрә ахъщәу шлұхъафтынәу сомэ мин 50-рә;

мэкъумәщ хызмәтшләпІәу чІыгу гектари 100-м нәс зилэхәм — Адыгэ Республикэм иминистрәхәм я Кабинет идипломрә ахъщәу шлұхъафтынәу сомэ мин 30-рә.

Электроннә амалхәу къәбар жъугъэхэр алъызгъәлэххэрэм ялофышлэхәу ыкІи журналистхәу Ионыгъор зэрәкІуагъэр игъәкІотыгъәу къэзыгъәлэгъауагъэхәм зэкІәми зэхәубытагъәу шлұхъафтынәу сомэ мин 30 афагъәнәфагъ.

Хэгъәгу кІоцІ Иофхәм афэгъәзэгъәу органхәм ялофышлэхәу Ионыгъом илэхъан лэжьигыгъэр къәухъумэгъәнымкІэ анахь кыахъыгъэхәм аратыцтых зэхәубытагъәу сомэ мин 20 афагъәнәфагъ.

Къэралыгъо мәшлөгъәкІосә органхәм ыкІи Къэралыгъотехнадзорым ялофышлэхәм шлұхъафтынәу сомэ мин 20 афагъәнәфагъ.

Муниципальнэ гъэпсыкІэ зилә къалэхәу ыкІи районхәу Адыгэ Республикэм итхәм мэкъумәщымкІэ ягъәлорышләпІәхәм унашъо афашлыгъ Ионыгъу-2010-м анахь гъэхъэгъәшхо шызышлыгъэхэр зэрэхагъәунэфыкІыштхәм афэгъэхьыгъэ къәбарып пәщә Иофышлэхәм, специалистхәм, механизаторхәм ыкІи шоферхәм алъагъәлэсынәу.

Ионыгъу-2010-м зэкІә кыхиубытәу Иофшләнхэр заууххәкІә, Ионыгъу-2010-м икІәуххэр зәфәхысыжъыгъәнхәм фэгъэхьыгъәу зэхәшәгъә комиссием кІәуххэр зәфәхысыжъыштых. КІәуххэр зәфәхысыжъыхә зыхъукІә кыдалытәнхә фае Иофшләнәу зэкІә зәшлуахыгъэхэр ыкІи лэжьигыгъэ зэфәшъафәу зэкІә кыахыжъыгъэхэр зыфәдизхэр, Адыгэ РеспубликэмкІә къэралыгъо статистикәм и Федеральнэ кыулыкту и Чыплә орган улпәкІунәу зәхищәгъәгъэхәм кІәухәу афәхъугъэхэр.

Ионыгъу 2010-м хәлэжъәнхәмкІә фитыныгъэ зилагъэхэр лэжьигыгъэр зэрәлуахыжъыгъэр комбайнхәу, ар зезышхэрәу автомашинәу ыкІи ежъ-ежъыгъәу кІорә транспорт амалхәу гъэпсыкІәу яләм емылытыгъәу мэкъумәщ организациехәм, ахәм ащыщхәу МТС-хәм, мехотрядхәм ыкІи предприятиемәлхәм яехәу атхыгъэхэр ыкІи Адыгэ Республикэм кыгъәгъәунәу чІыпләм предприниматель Иофшләнәу шызэхәзыщхәу шапхәу шылэхәм адиштәу Къэралыгъотехнадзорым иорганхәм ыкІи ГИБДІ-м ащатхыгъэхәу къэралыгъо техникәскә улпәкІуным кыахырагъәубытагъәхэр, зиспидометрхәу тэрәзхәм, джащ фэдәу Ионыгъу-2010-м хәлэжъәным фәшІ паспорт гъәнәфагъэ зилэхәу Адыгэ Республикэм икәлэхәм ыкІи ирайонхәм КъэралыгъотехнадзорымкІә инспектиехәм ащатхыгъэхэр арых.

Министрәм иунашъо кышцәло ахъщәу шлұхъафтынхэр торжественнәу аратыжъынхә зэрәфаер.

Джащ фэдәу ащ кызырәцилорәмкІә, Ионыгъу-2010-м пэрытныгъэ шызыубытыгъэхәм аратышт шлұхъафтынхәм ыкІи «Лэжьигыгъэм и Мафә» зәхәшгъәным апәлұхашт ахъщәу Адыгэ Республикэм и Законәу «Адыгэ Республикэм иреспубликә бюджетәу 2010-рә илэхәсым ыкІи план уахътәу 2011 — 2012-рә илэхәхәм ателытагъәм ехылләгъ» зыфилохэрэм хәт сатырәу «мэкъумәщ производствәм ылэхәныкыкІә Иофхәбзәу зәшлуахыштыхэр (смотрәхэр, конкурәхэр зәхәшгъәнхәр)» зыфилохэрэм кыахәкІышт.

Республикэм коцым илұхыжьи́н бэдзэогъум и 23-м ехәуләу зышынагъәсыгъэр

Районхэр	Коц гектар и чъагъәу луахыжьи́н- штыр	Гектар и чъагъәу луахыжьи́н- штыр	То н и чъагъәу кыахыжьи́н- гъэр	Гектар и чъагъәу кыахыжьи́н- гъэр
Джаджэр	25039	24918	111134	44,6
Кошхъаблэр	14752	13202	55365	41,9
Красногвардейскэр	11827	10207	44743	43,8
Мыекхъуапэр	4937	3890	9666	24,8
Тэхъутэмыкхъуаер	2822	1505	2343	15,6
Теуцожьыр	7916	5956	22758	38,2
Шәуджәныр	12547	9912	43911	44,3
кы. Мыекхъуапэ	3804	3569	9615	26,9
Адыгэкъал	280	210	630	30,0
РеспубликәмкІә	83924	73369	300171	40,9

Фермерым икоц дэгъоу къетагъ

Джэджэ районым шызэхәшгъәу мэкъумәщымкІә-фермер хызмәтшләпІәу Александр Малевыр зипащәм бәмышләу тызыщәләм хәм илұхыжьи́н аухыгъәу, коц хъасәхәм комбайнхәр ахәхъәгъәгъәх. Мыщ пстәумкІи хәр гектар 96-мә ащәугъәижъыгъ, гектар телытәу ащ кыахыгъәу бәп — пстәумкІи центнер 30 ныләп. Фермерым кызырәилорәмкІә, гъатхәм бәрә ошх кызыенх нәуж мәфә фабәхэр кызылгъыкІуагъәхәти, хә хъасәхәм зэрарәу арахыгъәу макІәп.

Фермер хызмәтшләпІәу мыгъә коцыр кызыцигъәкІыгъэр гектар 277-рә мэхәу. Лэжьигыгъэ шъхәләр кызырәтагъәм егъәразэх, гектар телытәу аугъәижъыгъәу коцым центнер 45-м ехәу кыахыгъәу.

— ТихызмәтшләпІә «Нива» зыфилохэр комбайнәу фэдәу 4 ил. Ахәм Иоф арызышләрә механизаторхәм лэжъапкІәу яттырәм ишлуагъәкІә дэгъоу Иоф ашлә, — хегъәунәфыкІы Александр Малевым. — Ахъщәу лэжъапкІәу атефәжъыгъәу фәшъафәу коци,

хыи, натрыфи, тыгъәгъәзи ахәм ятәты. Луахыжьи́н хъасәм лэжъыгъәу кыахыжьи́н хәхәу къәс комбайнерхәм яттырәр нахыбә мэхәу.

— Чыгоу кыышъуфэгъәзәгъәхэр цыфхәм кыатәфәжъыгъәхэр арынхә фае. Арзүштәу шытмә, сыда ахәм афашъушләрә? — теупчІы фермер каләм.

— Ахәр зэкІә тэгъәразэхәу кыышләшлә. Зипайхәр кыатәфәзэгъәзэгъә нэгъыри 126-мә илэхә къәс хә ыкІи коц килограмм 500 зырыз, натрыф килограмм 200, тыгъәгъәзә дэгъә литр 40 ятәты.

Фермерым механизаторәу ялэхәм кыашәтхәу. Анахь кыахыгъәшхәрә А. Бондаренкэр, Г. Медведевыр, А. Тырса, Е. Бугаевыр арых. Ахәр ясәнхәят зырылажъәхәрәу илэхә 20-м кыехъугъ.

Фермер хызмәтшләпІәу коцым илұхыжьи́н бәмышләу шаухыгъ. Ащ кыахыгъәу зэкІәри ыгъәрәзәгъ.

Сурәтым итыр: комбайнер пэрытәу А. Тырса.

«Шыпкьягъэмрэ пшъэры

ДЖАРЫХ иапэрэ гушыгъэ хэр сапашъхьэ илгъ тхылъу ятэ Аслъанбэчрэ янэ Шамхъан-рэ егъэшлэрэ шлулгъу лъаплэ зэрафырилэр кыригъэла-гъоу кыдзэгъэкълъгъэм. Ар урысыбзэкълэ тхылгъэ. Тхылъ кышъом хъарыф плыжъ-хэмклэ тетхагъ: «Правда и долг». Ащ ышъхъагъыклэ гъупчъэ-уатэу тешлхъагъэр кыгъэкълухъагъ гушыгъэкълэ: «Россия — труд — народо-властие — социализм». Ащ ычлэгъ хъарыфиплэ члэт: КПРФ.

Кызырэсшлшлрэмклэ, ащ фэдэ тхылъ зытхын зылгъэкълыштым бэмэ гуцаф фашлгъээн фаш. Къэшъу-шлагъ, ар Цыкълу Казбек Аслъанбэч ыкьор ары. Тхылъым иаужырэ тхыпэ кы-зэрэшитхырэмклэ, Урысые Федерацием и Федеральнэ Зэлуклэ и Къэралыгъо Думэ иапэрэ ыкли иятлонэрэ зэлугъэкълэгъухэм ядепутатэу зы-щэтым Иофшлэн зэфэшъха-фыбзэу зэшлуиыхгъэхэм ащыцлэхъэ макл кышчылуатэрэр. Ащ даклоу хэгъэгум изакон-ихъухъэ орган шъхьалэ Уры-сые Федерацием и Коммуни-стическэ партияе Импакцияе Иофшлэн бэдэдэу шызэшлу-ихъгъэр тхылъым кышчыгъэ-лгъэгъуагъ.

Тхылъым клэух кыфи-шлгъыжъзэ, кызыфэтлогъэ аужырэ тхыпэм авторым мы-рзуштэу кышчытхы: «Шошъ-хъуныгъэ пытэ фысыл Къэра-лыгъо Думэм народым ишл-игоныгъэхэр кышчызыухъу-мэхэрэ закъоу КПРФ-м иф-ракцияе зэрэщытым. Къэра-лыгъо Думэм иящэнэрэ ыкли анахъуу ияпллэнэрэ зэлугъэ-клэгъухэр арых Урысыер къэ-ралыгъо фэшлгъэхэм экон-омика фэлорышлэ шлыгъэ-ным, тыхэгъэгум инаро-дтхымыклэ псэуклэм фэшэгъэ-ным афэгъэхъыгъэу афэлгъэ-кълыштыр эклэ зышашлагъэхэр. Народыр хъуныгъэхэм кызы-щегъагъэр 1992-рз ильэсэу ахышэ гъэтлылыгъэу цыф-хэм ялагъэхэр зышатыра-хыгъэхэр ары, гъэцэкълэо хабзэр ахэр цыфхэм кыри-гыжыным фэгумэклэрэп, Къэралыгъо Думэм идепу-татхэри а Иофгъом изышл-ыхын пылххэп. Ятлонэрэу ар захъунклагъэр эклэ народым здыригъэ мылгъур приватиза-цияе зашлыр ары, ащ икълэух-хэм ахэплгъагъэу мылгъур зы-ягъэхэм афэгъэгъэгъыжыгъэ-ным хэти пылххэп. Ящэнэрэу ар зэрэхъунклагъэр 1998-рз ильэсым ишышъхьэлэу мазэ «дефолтклэ» зэджэгъэхэ Иоф-тхыабзэу зэрэхъагъэр ары. Япллэнэрэу ар зэрэхъункла-гъэр Къэралыгъо Думэм 2004-рз ильэсым ыштэгъэ Федеральнэ законэу народыр монетизацияеклэ зэджагъэу эклэ фэгъэклогъэныгъэхэр те-зыхыгъэхэр ары. Ятфэнэрэу ар зэрэхъунклагъэр ЖКХ-м фэлэ-фашлэу цыфхэм афызэ-шлуиыххэрэмклэ уасэхэр лгъэ-шэу кызыралыгъэхэр ары. Яхэнэрэу ар зэрэхъунклагъэр 2005-рз ильэсым игъэтхэпэ мазэ клуачлэ зилэ хъугъэ псэ-уплэ Кодексэу ЖКХ-м ахышэ игъом езымыгышъурэр зы-

щыпсэурэ унэм игъэкълэгъэн фаеу кыдзэзылыгъэрэр ары. Яблэнэрэу ар зэрэхъунклагъэр гъэсэныгъэм зэхъоклыныгъэу фашлгъэхэм апкь кыкълэу ап-шъэрэ къэралыгъо еджаплэхэр нахъ маклэ зэрашлгъэхэр, ахэ-мэ ащышчыбэхэр коммерческэ лъапсэм зэрэтырашагъэхэм фэшл хэгъэгум играждан ныб-жыклэ миллион пчъагъэхэм апшъэрэ гъэсэныгъэ зэрагъэгъо-тын зэрэмылгъэкълэрэр ары».

Тхылъым икытегушчылэнклэ кызыклэгъэжыагъэр Цыкълу Казбек ильэсэу заулэу Къэралы-гъо Думэм идепутат пшъэ-рылхэр зыгъэцэклагъэхэм тыхэгъэгум хабзэу шызеклорэм дэгъу шыпкъяу фэнэлуасэ зэрэ-хъугъэр, къэралыгъом шып-сэухэрэм янахыбэр ящылаклэ зэрымгъэразэрэр, шылэныгъэм мыхъунэу хэхъухъэхэрэм агъэ-гумэклэзэ ахэм ядэгъэзыжыкы-нрэ цыфхэу фэныкыуагъэ зилэ-хэм ишлуагъэ аригъэкълынымрэ ышъхьэкълэ зэрапылгыр лупклэу шысэбэхэр ыгъэфедэхэзэ кы-зэрэшитхыгъэхэр ары. Тхылъым узеджэкълэ дэгъоу кыбгъурэлэ ащ иавтор депута-тэу щэтлфэ квалэу Москва шы-гъэклогъэ уахътэр анахъуу зы-фигъэлэгъагъэр, зышашлгъэ Адыгеим мымаклэу ишлуагъэ зэрэригъэкълэгъэр.

ЦЫКЪЛУ Казбек ныбжъ зилэ-хэу тиреспубликэ шыпсэухэрэм дэгъоу зэрашлэрэм сенегуэрэп. Ныбджэгъоу илэри бэ, Иоф зыдишлагъэри маклэп. Шылэ-ныгъэ гъогу шлагъоу кыкълэ-гъэм зышлэхэрэр джыри зэ рыс-щэнхэу, зымышлэхэрэри ащ фэгъэгъэнлэосэнхэу зыфэягъ.

Казбек кышчыгъэ адыгэ кьоджэ шлагъоштыгъэу Те-уцожь районым итыгъэ Апэрэ Едэпсыкыуае. Блэкългъэ уахъ-тэм итэу кызыклэгъэхэрэм бэмэ гу кылыгъатэгъэшт. Ары, пын-джыр бэу кыагъэкълэ ушъхъа-гъур ялэу агъэпсыгъэ Красно-дар псыуытыплэ иным егъа-шлэми темыплгъэжыкынухэу чл-и гъэбылгыхъэгъэ тиадыгъэ чыгу ичлшлэ дэхабэхэм ащыкыгъэ-гъэштгыгъэхэ кьоджабэмэ Апэ-

рз Едэпсыкыуаери ащышчыгъ.

— Сыкызышчыгъэу кыуа-джэу тиллакьо шышчыбэхэм, сятэжъ-сянэжъхэмрэ сятэ-ся-нэхэмрэ ягупсэфыплэ, япсэуплэ шлагъоштыгъэу, тиунэ рэхъа-тыплэ зыдэтыгъэу, зыкушъэ сызэрылгыгъэу, ныбжыи сы-мылгъэгъужыкынухэу сшлуагъэ-кълэу сыгу кытеофэ сщы-гъупшэштэп, — Казбек гу-кыау ильэсыбэхэм кыаклол кызыдырихъагъэрэм игугъу кышлы зыхъукълэ дэгъоу кыб-гъурегъао ежыым имызакъоу, цыфыбэхэм бгъэтрэзыжыкы-нымылгъэкълэшт тхымыклэгъо-шхоу кыахъуллагъэр зыфэдэр.

— Чыплэ дэхэ дэдагъ тикъуа-джэ зыдэшысыгъэр. Псыхъо-шхоу Пшызэ, мзышхоу цыф-хэм шхынклэ агъэфедэн алгъэ-кълыштыбэ кызыхахыштыгъэр тигъунэгъугъэх. Джы кызын-сыгъэми пкълыхъаплэклэ кыс-фэклогъых чылэ урам сэлпэгъ-хэм гъэмфэ мфэ фабэхэм лъапцлэу кыазэрэащысчыхъэ-штыгъэр, мзым кыужыгъэр, мыр, зырджэр кызырэхыштыгъэр. Ущыпсэуным бэу те-гъэпсыхъагъэ сикъоджэ шла-гъо, ар тшлэзгъэклогъыгъэхэм кыташлэнэу зи кыагъэнагъэп.

Кыуаджэм дэтыгъэ еджа-плэу 1943-рз ильэсым Казбек члахыи ильэсипшлэ зыщеджа-гъэм физикэмрэ химиемрэкълэ икабинет зы ильэсэрэ лаборан-тэу щылэгъэн фаеу хъугъэ. Ащ ыуж сэнэхъат хэхыгъэ зэгъ-эгъоты зышлэигоу клалэр макло квалэу Буйнакскэ дэт техникумэу финанс Иофшлэхэр кызыгъэхъазырыхэрэм. Ащ ильэситло шеджэ, кыгъэгъэ-жышъ Кошхъэблэ, Шэуджэн, Тэхъутэмыкыое районхэм арыт финанс органхэм 1956 — 1960-рз ильэсхэм ащэлажэ. А уахътэм тефэу Ростов-на-Дону дэт финанс-экономическэ ин-ститутыр заочнэу 1961-рз ильэ-сым кыеухы. А ильэс дэдэм а институтым политехническэ экономикэмклэ икафедрэ иаспи-рант мэхъу. Ащ 1964-рз ильэ-сым нэс шеджэ.

— 1964-рз ильэсым КПСС-м

Очерк

и Адыгэ хэку комитет Иоф-шлэплэ кысфигъотынэу сы-кызыагъэклогъыклэ, Адыгэ къэ-ралыгъо клэлэгъэджэ институ-тым сагъагло, — ищылэныгъэ шыщ пычыгъохэм Казбек ягу-гъу кышлы. — Ащ клэлэгъэ-джэ шъхьалэу, доцентэу, поли-тическэ экономикэмклэ кафедрэм сырипашэу сыщэлажэ. 1965-рз ильэсым имэзэе мазэ кышчыгъэжыагъэу 1966-рз ильэ-сым ишышъхьэлэу мазэ нэс партием ихэку комитет адми-нистративнэ ыкли сатыу-фи-нанс органхэмклэ иотдел сыри-инструкторыгъ. 1966-рз ильэ-сым ижыоныгъоклэ мазэ темэу «Роль основных производствен-ных фондов в подъеме колхоз-ного производства» зыфилорэм-клэ кандидат диссертациер пхырысэгъэкълэ. А ильэс дэдэм АКЪПИ-м щезгъэджэнхэу сэклогъышъ, ильэсыбэрэ сыщэлажэ.

— **КАЗБЕК**, коммунисти-ческэ партияе зисатырэхэм не-пи уахътым джы укытегушчылэ сшлэигоуагъ, — ищылэныгъэ чыплэшхо шызыуытыгъэ уахътэм фэсэщжы.

— Шышъхьэлэу мазэу кыхъа-штым ильэс 50 хуышт Лени-нышхом зэхищэгъэ коммуни-стическэ партием сызыхэтыр, — лгъэшэу ащ зэрэрыгъушхорэр игушылэхэм кыуагъашлэ. — Сызхэхъагъагъэр Советскэ Со-юзым и Коммунистическэ пар-тияеу щытхъубэ зыпылгыр ары, джы Урысые Федерацием иком-мунистическэ партияе и Адыгэ республикэ комитет зысисекре-тар. Коммунистическэ парти-ер ары зилэшлагъэхэу слыгъэ-рэр Советскэ Союз къэралыгъ-ошхо бэлахэу тилэгъэм изэхэ-щэн, Хэгъэгум зэошхом текло-ныгъэу кышчыдэгъыгъэр, со-ветскэ народым гъэхъэгъэ-шлоу ышлыгъэ псэур. Ащ кы-гъэлэгъогъэ гъогу шлагъом не-пэ кызынэсыгъэм сэ сшъхъэ-клэ сырэклогъэ, зыкли сырыклэ-мыгъожъэу сырэгъушхо.

— КПСС-мрэ РСФСР-м и КП-рэ зэрэщымылгъыштыхэм фэгъэхыгъэ унашхо тыхэгъэгум зышашл нэуж партиер бэдэдэ-мэ абгынэгъагъ, ахэм афэдэу ори узеклоныр угу зыкли кы-хъэгъагъэба? — сеупчлы сигушылгъу.

— Арэуштэу зышчыгъэу уахътэм партиемклэ зэныбджэ-гъоу тышчытыгъэхэм тиреспу-бликэ шызэхэтпэгъагъ РКРП-клэ тызэджагъэр, ащ изэфэс сыри-делегатыгъ. Хэгъэгум и Кон-ституционнэ Суд иунашъоклэ КПРФ-м и Иофшлэн зыпкэ зы-рагъэузожыкы ащ тиорганиза-цияеклэ тыхэхъажыгъ. КПРФ-м иреспубликэ партийнэ органи-зацияе ипашэхэу агъэнэфэгъагъэх В. В. Мельниковри, Г. Н. Се-нинри, сэри. 1993-рз ильэсым имэлылфэгъу мазэ партием и Адыгэ республикэ комитет илэ-гъэ пленумым КПРФ-м ирес-ком иапэрэ секретарэу сышчы-хадзыгъ. А ильэсым ишышъ-хьэлэу мазэ КПРФ-м и ЦК илэгъэ пленумым КПРФ-м и ЦК ип-резидиум сышчыагъэхъагъ. КПРФ-м ия II-VIII-рз ыкли ия X-рз зэфэсхэм сыраделегат-тыгъ. Типартияе зэхигъэуцорэ списокэм сыхэтэу Урысые Фе-дерацием и Федеральнэ Зэлуклэ

и Къэралыгъо Думэ иапэрэ ыкли иятлонэрэ зэлугъэкълэгъухэм сы-рядедепутатынэу сыхадзыгъ. Мыщ дэжыкы кыххэгъэгъы сшлэигоу 1995-рз ильэсым шы-лэгъэ хэдзынхэм тиреспубликэ ихэдзаклогъэм япроцент 41-мэ типартияе испискэ амакьхэр зэ-рэфатыгъагъэхэр. Сидепута-тыгъо ильэсхэм зисатырэхэм сахэт КПРФ-м ипрограммэрэ рихъухъэхэрэ унашъохэмрэ гъэцэкълэгъэнхэр ары пшъэрыл-шъхьалэу зыфэлсгъэгъужы-штыгъэр, ахэм язэшлэхынклэ сфэлгъэкълыштэу зи кызытэгъэ-нагъэп. Ащ даклоу Адыгеим шыпсэурэ тыхэдзаклогъэм бэрэ салуклэгъыгъ, ахэм ащышчыбэ-хэм лгъэлоу кысфырялэхэр афэгъэцэкълэгъэнхэм ренэу си-шыпкъяу сыпылгыгъ.

Мыщ дэжыкы КПРФ-м и Адыгэ реском Цыкълу Казбек характеристикэу 1998-рз ильэ-сым кыыритыгъагъэм шыщ пы-чыгъо нэлуасэ шъуфэсшлшшт: «Цыкълу Казбек тиреспубли-кэ зэрэшашлэрэу теуытэгъэ пытэ хэлгъэу, Иофшлэ дэгъоу, специалист лгъэлэсэу, народнэ гъэсэныгъэм ищыклэгъэ Иофы-шлэхэм ягъэхъазырын зила-хышхо хэзышлыхъагъэу ары. Общественнэ шылаклэм ыкли законихъухэ Иофшлэным ренэу чанэу ахэлажэ. Клэшакло афэхъугъ унашъоу «Псы кызы-мэт псэуалгъэхэм ыкли Красно-дар псыуытыплэм язытет уигъэрэзэнэу зэрэщымытым кыххэкълэу псынклэу зэшлэ-гъэн фэе Иофшлэбзэхэм ыкли ахэр зэшлэхыгъэнхэм фэшл ищыклэгъэ амалхэм яхышлагъ» зыфилорэр ыкли хэгъэгум, Красно-дар крайм, Адыгэ Республи-кэм экономикэ ыкли социальнэ хэхъоныгъэ ашлынымклэ мэхъэ-нэ ин зилэ фэшъхъаф законихъу-хъэ актхэр Къэралыгъо Думэм ыштэнхэм. Хэзыдыгъэхэм ренэу зэпхыныгъэ адыри, ахэм Иофэу ышлагъэм фэгъэхыгъэ отчетхэр кыафэшлхы, наказэу кыратыхэрэр гъэцэкълэгъэнхэм ишыпкъяу пылгъ. Псы кы-угъэм кыхыгъэ кыныгъохэр дэгъэзыжыгъэнхэм, производ-ствэмрэ псэуплэ унэхэр шлы-гъэнхэмрэ республикэм заше-гъэушъомбгъугъэным фэшл лахъедзэ финансхэр квалэ-клэгъэхъэгъэнхэм афэгъэхыгъэ унашъохэр Урысые Федераци-ем и Правительство ыштэнхэм клэшакло фэхъугъ.

КАЗБЕК депутат Инатлэр егъэцэкълэфэ Иэпылгъу ящыкла-гъэу цыфыбэ кызырэфэзы-гъэм сышыгъуазэти, ащ фэдэ Иофгъоу заулэмэ ягугъу кы-шлыныу селгъэлу.

— Уплчэ дэгъу ари. Депута-тым апэрэ пшъэрылгъэу илэр хэзыдыгъэхэм яшлэигоу-ныгъэхэр афигъэцэкълэнхэр ары. Къэралыгъо Думэм изэлугъэ-кълэгъуитлэ сырадепутаты-фэ бэдэд лгъэлэу зэфэшъхъафхэр ялэхэу кысфэзыгъэхэр. А псэ-умэ якълэотэн кыхъащэ хъу-штышъ, ахэмэ ащыц заулэмэ ягугъу кысшлшшт.

Джарэуштэу кыригъажи, зэшлуиыхгъэ Иофгъохэм ащы-шых мыщ кыкълэлыклогъэу кышлэагъэхэр.

Нэшлхэм робществэ иегъэ-джэплэ-Иофшлэплэ предприятиу Мыекъуапэ дэтым шылажэ-

ЛЪЫМРЭ ренэу сарэгъуазэ»

хэрэм залоклэм, депутатим кьелъэлугъэх япредприятие пэмычжъу фэтэри 112-у зэхэтышт унэу шырагъэжъагъэм ишлын ухыгъэнымклэ Іэпылэгъу хьунэу. Фэлъэкълъыштыр зэришлэштгымклэ ыгъэгугъэх Москва зегъэзжым, УФ-м и Правительство зыфигъэзагъ а Іофым изэшлохынклэ ишыклэгъэ Іэпылэгъур аІэклингъэхъанэу. Депутатим илэу кыфагъэцклагъ, шыпкъэ, республикэ хабзэми а унэм иухынклэ кытефэрэр ышлагъ.

Адыгэкъалэ хэдзаклохэм щалуклэзэ, депутатим гу лъитагъ сабыр зылыгъ бзылфигъэу кьогъум гъэу кьосым. Чэзыум хэмытэу ар кычларигъаши, зыгъэгумэкълэрэмклэ зеупчым, кыриуагъ клэли 8 зэрир, илэсыбэ хьугъэу ахэм апае хабзэм зи кызырэримытырэр. Ар фэягъ ахыщ кыратымэ иунэ газыр раригъэщэнэу. Адыгэкъалэрэ районимрэ ядминистрации, «Адыггазым» ипашэхэм зэралъэлугъэм тетэу зэгъусэхэу ахыщэу тэфэщтыр зэхалъхыи, клэлабэ зыплурэ унагъом газыр лъагъэлэсыгъ.

Адыгеим кызыщкложьгъэхэм ашыщ поселкэу Каменомостскэм ихэдзаклохэм депутатим адырилэгъэ зэлуклэгъур аухыгъэу кырауагъ Хэгъэгъу ззошхом хэлэжъгъэ ветеранэу сэкъатныгъэ зэрилэм кыхэкълэу коляскэм исыр ятлонэрэ этажим кыдэмыклоешоу кызырэрэрэр. Ащ дэгущылэгъоу дырилагъэм ветераныр кышцелъэлугъ илэсыбэ хьугъэу ыгъэфедэрэ коляскэр жьы зэрэхьугъэм фэшІ ар зблхыунэу амал зэримылэм кыхэкълэу Іэпылэгъу фэхъунэу. Дэлэпылэнэу ар ыгъэгугъи Мыекьуапэ кызегъэзжым, социальнэ Іофыгъохэм афэгъэзэгъэ министерствэу республикэм илэм Іофышлэхэм залуигъаклі, Іофыр зытетыр агуригъэуагъ, ар зэшлуахынэуи ялэІугъ. Тхъамэфитлу нахыбэ темышлэу ветеранэу станицэу Даховскэм щыпсэурэм мотоколяскэ фащэгъ.

Хэдзаклохэм депутатим ашъхэ Іоф закъо паеп зыкызыкыфагъазыштыгъэр. Ахэр анахъ зыгъэгумэкълыштыгъэхэм ашыщыгъэх социальнэ мэхъанэ зилэ Іофыгъохэр, гушылэм пае, гъэсэнныгъэм, псауныгъэр кьэухъумэгъэным, культурэм, гъогу хызымгъэтым яучрежденихэр зычІэтхэ унэхэм язытет. Анахъ шынагъоу шытыгъэхэм ашыщыгъэх Козэт, Мамхыгъэ, Даховскэ гурыт еджаплэхэм, лъэшэу агъэгумэкълыштыгъэх поселкэу Краснооктябрьскэмрэ кьуаджэу Пэнэжыкьуаерэ ащамыухыгъэ еджаплэхэм язытет. Адыгеим гъэсэнныгъэмрэ шІэныгъэмрэклэ иминистрэу Бырсыр Батырбий общеобразовательнэ ыкли гурыт специальнэ еджаплэхэм янахыбэхэм язытет уигъэрэзэнэу зэрэщымытым фэгъэхьыгъэ зэдэгущыІэгъу зыдырелэ нэуж, а Іофыгъом хэкълплэ кыфэгъотыгъэным хэлэжъэнэу рихъухыи, ашкІэ зишлуагъэ кьэклонэу ылытэхэрэм Москва бэрэ щалуклагъ. Ащ даклоу Къэралыгъо Думэм бюджетымклэ и Комитет хэтхэми заулэрэ залоклэ нэуж кьэралыгъом ибюджет хэгъэхъоныгъэу фашыгъэхэм ахэ-

фагъ Адыгеим кыфатІупшыщт ахыщэр нахыбэ шыгъэныр. Ежъ Казбекрэ игъусэгъэ депутатэу Г. Н. Сенинымрэ яшлуагъэклэ, республикэм сомэ миллиард 1,5-м ехъу кыІэкІэхъагъ.

Урысые Парламентым и депутатэу зэрэщытым кыхэкълэу тиреспубликэ, анахъэу псыубытыплэ иным изэрарклэ цыфэу агъэкощыгъэхэм псэуплэ афэхъугъэ Адыгэкъалэ яхэдзаклохэм апашъхэ пшъэрылгъэу шыриІэм игъэцкІэн депутатим фигъэлорышлагъэр бэ. Ащ фэшІ УФ-м и Правительство и Тхъа-

хэ хьущтэп. Ащ даклоу псыубытыплэм изэрарклэ чыгум псэу хэтыр кызырэдэклауерэм кыхэкълэу псэуплэ унэхэм, еджаплэхэм, сымэджэщхэм ячІыунэхэм ренэу псыр арыт, ащ псыклонлэ, канализационнэ ыкли унэхэр зэрагъэфбэхэрэ системэхэр зэщигъэкьуагъэх. Къалэм Іофшлэплэ чІыплэу иІэр макІэ, промышленнэ предприятиехэр щагъэпсыгъэхэп. Къалэм районимрэ ашыпсэхэрэм ашыщ нэбгырэ мини 4-м ехъу мафэ кьэс Іоф кышцашІэнэу Краснодар маклох. Къалэм Іофшлэн зымыгъотэу

сомэ миллиони 2,5-рэ нылэп. Народнэ хызымэт мэхъэнэ ин дэдэ зилэ Краснодар псыубытыплэр тэрэзэу гъэфедэгъэным, ар щынэгъончъэным афэгъэхыгъэ Іофшлэныр ифэшъуашэм лъыклахъэу зэшлохыгъуае зэрэхьугъэр гъэнэфагъэ.

ДЕПУТАТ пшъэрылгыр ыгъэцкІэзэ, ЦыкІу Казбек ащ фэдэ Іофшлэныбэ зэшлуихыгъ. Ежым зэриІоу, хэдзаклохэм ялэлухэр афигъэцкІэшъухэу кызырэфэрэзэхэр кызылтыІэсыклэ, щиз хэхъуагъэу кышлэшлыштыгъ.

— Депутатэу сызыщытыгъэ

щтыгъэу Советскэ Союзыр зэрэзэхэтэкьуагъэр ары.

— Мы упчІэр кьэмыгъэуцугъэми, ащ игугъу кьэсымышлэу блэзгъэкълыштыгъэп. Сэ сишлэшлэклэ, тильэхъанэ щыпсэхэрэри, кытклэлы-кІоштхэри егъэзгъыгъуае хьущт 1991-рэ илэсым гъэтхапэм и 17-м шыІэгъэ референдумым советскэ народыр зыфаеу кышиІуагъэм пэшІуеклохэзэ, Советскэ Союз кьэралыгъо кІочІэшхор зэрэзэгъырагъэзыгъэм. Беловежскэ зэзэгъыныгъэхэм кыдалыгъэхэрэм адемыгъэштгъэным фэгъэхьыгъэ предложениеу кьэсхыгъэм Къэралыгъо Думэм шытегушылэхэ зэхъум мырэуштыу кышысыІуагъ: «Советскэ Союзыр кьэзгъэнжыгъэным фэгъэхьыгъэ референдумэу зэкІэ народыр зыхэлэжъагъэр зыщылэгъэр илэс зэрэхьугъэм фэшІ сыкыкІэлъэлэу Беловежскэ зэзэгъыныгъэхэр законом димыштэхэу лъытэгъэнхэм фэгъэхьыгъэ сипредложение Къэралыгъо Думэр зытегушылэштхэ Іофыгъохэм ахэгъуоцогъэнэу». Ащ депутат 209-мэ кыдырагъэштагъ, ар зэкІэ депутатхэм япроцент 47-рэ хьущтыгъ. Силъэлэу ифэшшош мэхъанэ зэрэрамыгыгъэр ыужыклэ нафэ кьэхьугъ. Джарэуштыу тинахыжъхэм тфагъэпсыгъэ кьэралыгъошхо шлагъом пэлэпчъэ тызэрашыгъэр лъэшэу сыгу кьео.

Бэшлагъэу синІосэ ЦыкІу Казбекэу лъытэныгъэ зыфэсшІырэм икытегушылэн ыклэ сызщыфэклауагъэм кышцыхэзгъэщы сшІоигъу зэфэхысыжъ горэ. Ар анахъэу зыфэгъэхьыгъэр Къэралыгъо Думэм хамыдзызэ Іофэу ышлагъэмклі, депутат ІэнаІлэр егъэцкІэфэклі фэлъэкълыштыгъэ цыфхэм иІэпылэгъу зэралыгъэлэсыгъэр, иреспубликэрэ ащ щыпсэхэрэмрэ афишлэшъуштыгъэ кьогъанэ зэримышлыгъэр ары.

Сызэрэщыгъозагъэмклі, зэдэгущыІэгъоу джы зэдытилагъэм сигулыгъэ нахъ кызырэгъэпытагъэмклі ЦыкІу Казбек кыгъэшлагъэм зэрыгъуазэрэр адыгэ гушылэжъэу «Шыпккэр дышъэм пелэ» зыфилорэр ары. Шыпккэлохэм ыкли пшъэрылгъэу яІэхэр дэх имылэу зыгъэцкІэхэрэм цыфхэм егъашІи яфэшшошэ уасэ афашышъ, едэпсыкьое клэлэми ар епсыгъэ шыпккэу сэлтыгъ.

О, Казбек, илэс 75-рэ неущ охъоу оІошъ, шыпккагъэм игъогу утемыклэу, шІоу цыфхэм афэшлагъэм хэбгахъозэ джыри охътабэ зэпыпчынэу, псауныгъэр, гушлуагъэр, тхъагъор ренэу уигъогонхъу сыпфэлъало. Уиунагъо удатхъэу, пхэкІыгъэхэм кьапыхъуагъэхэм яхъяр ухэтэу бэгъашІэ охъу!

ЛІАХЪУСЭЖЪ
Хьаджэргъэбый.

Адыгэ Республикам изаслуженнэ журналист.
Сурэтхэм арыгъэр: **ЦыкІу Казбек; янэ Шамхъан ахэсэу Казбек иунагъо я 70-рэ илэсхэм тырахыгъэр.**

мэтэ Евгений Примаковым депутатэу Адыгэкъалэрэ Теуцожь районимрэ япэшгъэ Мамыекъо Кимэ игъусэу 1999-рэ илэсым Іукалагъэх. А зэлуклэгъум ехьулэу Е. М. Примаковым фэклорэ писъмэу Казбек ыгъэхъазырыгъэм мырэуштыу ритхэгъагъ: «Мы илэсым Краснодар псыубытыплэм ишлын зырагъэжъагъэр илэс 30 мэхъу. Ар псы кубометрэ миллиард 3,1-рэ итыным тегъэпсыхъагъ, Кубань пындж тонн миллион зы илэсым кышцыхыжыгъэным фэшІ ащ пынджшлэплэ гектар мин 215-м псыр аІэклингъэхъан фае. Псыубытыплэр агъэфедэу зышырагъэжъагъэ апэрэ илэсхэм кьашыублагъэу Адыгеим шыщ Теуцожь районэу зычІугу ипроцент 80 псычІэгъ хьугъэм зэрарыбэ кыфехъы. Адыгэ кьоджэ 12-у псычІэгъ хьугъэхэм ашыпсэуштыгъэ нэбгырэ мин 12-м ехъум псэуплэклэ афыхыгъэ кьалэм трестэу «Краснодаргидростроим» зэкІэ зыщыпсэуштыгъэ унэхэр шафисшынхэ фэягъэ, ау джы кызынэсыгъэм унэгъуи 146-мэ псэуплэ квадратнэ метрэ 3400-у атефэрэр аратыгъэп. Проектхэм хэуконыгъэхэу яІэхэм, псэолъэшІ-монтаж Іофшлэнхэр дэу зэрэзэшлуахыгъэхэм, канализациер ыкли ошхыпсыр зэрыгъэштхэр зэрамыгъэпсыгъэхэм кьахэкІэу кьалэм шашыгъэ зы этаж ыкли этажитлу хьухэрэ уни 185-м уащыпсэунклэ шынагъо. Псынклэ шыпккэу ахэр зиунэхэм апае квадратнэ метрэ мин 12,8-рэ хьурэ псэуплэхэр мыгъэпсыгъэ-

дэххэм япчъагъэ республикэм ащ фэдэу гурытымклэ щыпсэхэрэм заулэклэ анахыб. Проектхэм кьыдалыгъэщтыгъэхэу клэлэеджэкІо 1176-мэ атегъэпсыхъгъэ еджаплэр, стадионыр, культурэм ипарк, нэмыклхэри щагъэпсыгъэхэп. Псыубытыплэм зэрарэу кыхыгъэхэм ядэгъэзыжынкІэ Адыгэ Республикэм ипашэхэм, Адыгэкъалэ ыкли Теуцожь районим ядминистрации зэкІэ афызэшІокІыштыр ашІэ, ау чІыплэ бюджетыр ащ зыкли пырикьурэп. Гъэнэфагъэ Іофым изытетклэ федеральнэ хабзэм иІэпылэгъу кьалэм зэрищыклагъэр, етІани псыубытыплэр федеральнэ мылкъум зэрэщыщыр кызыдэплыгъэклэ, ар дэх имыІэу зэшлохыгъэн фаеу мэхъу.

Ащ фэдэ Іофшлэныбэу депутатим зэшлуихыгъэхэм кьаІэкІуагъ Урысые Федерацием и Правительство 1995-рэ илэсым ышлыгъэ унашъоу «Адыгэ Республикэм 1995 — 2000-рэ илэсхэм социальнэ-экономикэ кьэралыгъо Іэпылэгъу фэхъу-гъэным ехылагъ» зыфилорэр. Ащ кьыдилыгъэщтыгъ Краснодар псыубытыплэм зэрарэу кыхыгъэхэр дэгъэзыжыгъэнхэм пэлухъанэу 1995-рэ илэсым сомэ миллиард 133,5-рэ, 1996-рэ илэсым миллиард 274-рэ, 1997-рэ илэсым миллиард 447-рэ республикэм кыфатІупшынуу. 1995 — 1998-рэ илэсхэм псэумклі джырэ ахыщэм тельытагъэу сомэ миллиард 22-рэ гупчэ бюджетым кыкІыгъэр. 1999-рэ илэсым федеральнэ бюджетым ащ фэдэ ахыщэу кьыдилыгъэщтыгъэр

илэсы 6-м кыкІоцІ псэумклі хэдзэкІо мини 2-м ехъумэ лъэлухэр яІэу зыкысыфагъэзагъ, зы нэбгыри есІуагъэп кызырэсэлъэлурэр сэ сипшъэрылгъэм ахэмыхъэу, фэшъаф цыф зыфигъэзэн фаеу, сыдигъуи сыпылгыгъ сфызэшІокІыштыгъэ сишлуагъэ язгъэкІынэу. Арыба депутатыр народым иунэлутэу зыкІалорэр. Ухэзыдзыгъэхэм яшІоигъоныгъэхэр гъэцкІэгъэнхэр депутатим ипшъэрылгъэ шъхъаІ, — джары Казбек илэсыбэм кыкІоцІ зыфэлэжъагъэу кылорэр.

— **АБХЪАЗЫМ** кышы-хьугъэхэм еплтыкІэу афыуиІэм клэклэу кытегушылэба?

— Ари упчІэ дэгъу. 1994-рэ илэсым иІоныгъо мазэ и 30-м нэбгырэ мин пчъагъэмэ кьалэу Сыхъум митингэу шыралагъэм сыхэлэжъагъ. Абхъаз народым шъхафитныгъэ иІэу зыми фэмылорышлэным фэгъэхьыгъэ гухэлгыр кьыдэхъуным фэшІ ащ хэлэжъагъэ псэури апсэ атыным фэхъазырыгъэх. Къэралыгъо Думэм итрибунэ згъэфедэнышъ, митингым резолюциеу шаштагъэр дунаим зэкІэ ипарламентхэмрэ иправительствэхэмрэ албызгъэлэсынэу пшъэрылгъэ кысфашыгъ. Ар згъэцкІагъэ ыкли депутатхэм сяджагъ Урысыем зэзэгъыныгъэу Республикэу Грузиём дишлыштыр игъо амылэгъу-нэу, арэуи Іофыр зэшІокІыгъ.

ТИЗЭДЭГУШЫНЭГЪУ зыщытыухыштыгъ джыри зы Іофыгъо клэклэу кытезгъэгущыІэ сшІоигъуагъ. Ар зыфэгъэхьыгъэр тикъэралыгъошхо-

УГСЗН ЦЫФЫМРЭ ИОФШІЭНЫМРЭ УГСЗН

Статистикэм ипчъагъэхэм тызщагъэгъуазэхэрэр

Урысые Федерацием и Госкомстат изэфэхьысыжъхэм кызырагъэлабгорэмкІэ, 2010-рз ильэсым Адыгэ Республикэм Иоф шышэн зыльэ-кыштыгъу цыпсэуэхэрэр нэбгыр-рз мин 207-рз мэхъу. Ар 2009-рз ильэсым зэрэщытыгъэм теклырэн.

2010-рз ильэсым ищылэ — мэкъуогъу мазэхэм кыакоцІ лэжъапІэ кыгъотыгъэнымкІэ аделэхэмэ, консультациехэр аратыхэмэ е нэмыкІ фэло-фашІэхэр афагъэацІэхэмэ ашІоигъоу Адыгэ Республикэм цыфхэм ИофшІэн ягъ-гъотыгъэнымкІэ икыулыкъу иорганхэм нэбгырэ 26112-рз кыаолабъ. А пчъагъэр гъэр-кІо джащ фэдэ ипалъэ зэрэ-щытыгъэм ельытыгъэмэ, про-цент 24,6-кІэ нахъ макІ.

Кыакуштыгъу ИофшІэн лыхъу-рз цыфхэм нэбгырэ 12173-рз учетым хагъэуцауагъ. А пчъагъэм шышху нэбгырэ 4986-рз рабочых, 2093-рз кыулыкъушІэх, 5094-рз ыпкІэ Иоф зымышІэщыгъэху апэ-руу лэжъапІэ лыхъуным фе-жъагъэх. Закыфэзыгъэзагъ-хэм ашышху нэбгырэ 6177-рз (процент 50,7-рз) бзылфыгъ-гъэх, 5995-рз (процент 49,3-рз) хульфыгъэх, зыныбжъ ильэс 14-м кышыублагъэу 29-м

нэсырэ гражданхэр нэбгырэ 6358-рз (процент 52,2-рз). Ильэс-ныкъом кыакоцІ лэжъапІэ зэ-рымылэр кызыушышхыгъэрэ статус зыфагъэшъошагъэхэр нэбгырэ 7357-рз.

2010-рз ильэсым ибэдзэогъу и 1-м ехъулІэу цыфхэм ИофшІэн ягъгъотыгъэнымкІэ кыэлэ ыкІи район гупчэхэм яучетхэм ИофшІэн лыхъуэху ахагъэуцауагъэхэр нэ-бгырэ 5414-рз, гъэркІо джащ фэ-дэ ипалъэ зэрэщытыгъэм ельы-тыгъэмэ, а пчъагъэр фэди 1,9-кІэ нахъ макІ. Ильэсыр кызышхы-гъэм кышыублагъэу ИофшІэн зымылэху атхыгъэхэм япчъагъэ кышыкІагъ ыкІи мэкъуогъум икышхыгъу ехъулІэу ахэр нэ-бгырэ 4737-рз хуштыгъэх.

Цыфхэм ИофшІэн ягъгъоты-гъэнымкІэ органхэм лэжъапІэ зи-мылэху ащатхыгъэхэм ашышху нэбгырэ 2587-рз (процент 54,-рз) бзылфыгъэх, нэбгырэ 2150-рз (процент 45,4-рз) хульфыгъэх; ИофшІэн зымылэ гражданхэр нэ-бгырэ 1656-рз (процент 35-рз) кы-лэхэм, нэбгырэ 3081-рз (процент 65-рз) чылагъохэм ащэпсэху; нэбгырэ 1136-рз (процент 24-рз) зыныбжъ ильэс 14 — 29-м нэ-сыхэрэм ашышхы; нэбгырэ 571-рз (процент 12,1-рз) сэкъат-ныгъэ зилэ гражданых.

Тызыхэт ильэсым иапэрэ мэ-зих лэжъапІэ зэрамылэм пае нэ-б-

гырэ 12171-м пособие афагъэу-цугъ. Нахъ пасэу пенсием кІо-гъэнымкІэ фитыныгъэу ялэр нэ-бгырэ 61-м кызыфагъэфедагъ, ИофшІэн зымылэху цыфхэм ИофшІэн ягъгъотыгъэнымкІэ гупчэхэм еджако агъэкІогъэ нэбгырэ 1931-м стипенди ара-тыштыгъ.

2010-рз ильэсым ибэдзэогъу и 1-м ехъулІэу зэрэщытыгъэмкІэ, лэ-жъапІэ зымылэху атхыгъэху пособие ятыгъэнымкІэ фитыныгъэ зилэхэм япчъагъэ 4396-м нэсыштыгъ.

ЛэжъапІэ зымылэхэр ИофшІа-пІэм кылулыкыжыныхэ фаеу зы-кІэхуыгъэр мырзуштыгъэ гъэпсы-гъагъэ: нэбгырэ 1549-рз ежъхэм яшІоигъоныгъэ тетэу кылулыкы-жыныгъэх; ИофшІапІэр шымылэжъэ зэрэхуыгъэм е агъэлажъэхэрэр нахъ макІэ зэрашыгъэхэм кы-хэкІэу кылуагъэкІыгъэхэр нэ-бгырэ 525-рз; ИофшІэным идис-циплинэ зэраукуагъэм фэшІ нэбгыри 6 кылуагъэкІыгъ; дзэ кылулыкъум нэбгырэ 50 кыха-гъэкІыжыгъ; нэбгыри 7-рз хъапс-хэм кыацІэкІыжыгъэх; нэбгы-рэ 72-рз апышэрэ, гурыт ыкІи ублэпІэ профессиональнэ еджа-пІэхэр кызыушыгъэхэм ашышхы; сезон ИофшІэнхэр зэраукуагъэхэм кыацІэкІы нэбгырэ 40-м цыфхэм ИофшІэн ягъгъотыгъэнымкІэ органхэм зашарагъэтхыгъ; нэ-бгырэ 2488-рз нэмыкІ телъхы-

пІэхэр ялэху ИофшІапІэмэ кыа-луагъэкІыгъэх.

ЛэжъапІэ зымылэху атхыхэрэм япчъагъэ республикэм лэжъапІэу шырилэр ильэсым икышхыгъуым проценти 2,5-рз хуштыгъэмэ, мэкъуогъум ыкІэхэм адэжъ про-центи 2,3-м нэсу кыелыхыгъ. 2009-рз ильэсым имэкъуогъу ыкІэхэм адэжъ ар проценти 4,3-м нэсыгъагъ.

Рострудым кызыритыгъэмкІэ, 2010-рз ильэсым ибэдзэогъу и 1-м ехъулІэу лэжъапІэ зымылэ-хэм япчъагъэ Урысыем лэжъапІэу шырилагъэр проценти 2,5-рз, Кыблэ федеральнэ шьолъырым-кІэ ар процент 1,5-м шлокыгъэп.

2010-рз ильэсым ибэдзэогъу и 1-м ехъулІэу цыфхэм ИофшІэн кыафэгъотыгъэным фэлэжъэрэ органхэм яучет вакансии 3901-рз кышыагъэлъэгъуагъ. ИофшІапІэ чыпІэ 3170-рз рабоч сэнэхъат-хэм ателытагъэх ыкІи ИофшІа-пІэ чыпІэ 2461-м лэжъапІэу кыащаратырэр тиреспубликэ шылэклэ амал анахъ макІэу ша-гъэнэфагъэм нахъыб. Гуры-тымкІэ зы ИофшІапІэ чыпІэм нэбгырэ 1,3-рз шызэнэкъокъу.

Галина ЦЫГАНКОВА.

АР-м и УГСЗН экономикэ ИофшІэнымкІэ ыкІи лэжъа-пІэ бэдзэршыпІэм изытет зэхэфыгъэнымкІэ иотдел ипашэ игуадз.

Юридическэ практикум

УпчІэ: Общественнэ ИофшІэнхэм ахэлэжъэнымкІэ хэтэ фитыныгъэ зилэр?

О.А. Крутакова, п. Ка-менномоетскэр

Джуап: Общественнэ ИофшІэнхэм ахэлэжъэнху фитыныгъэ яІ ИофшІэн лыхъуэрэ гражданху цыфхэм лэжъапІэ ягъгъотыгъэнымкІэ органхэм зашарыгъэтхы-гъэхэм, лэжъапІэ зымылэ гражданхэм.

Общественнэ ИофшІэнхэм ахэлэжъэгъэныр пстэуи апэу зыфагъэшъуашэхэрэр ИофшІэн зэрамылэм пае по-собие зыфамыгъэуцугъэ гражданхэр, джащ фэдэу цыфхэм лэжъапІэ ягъ-гъотыгъэнымкІэ органхэм яучет мэзыхым еху хэты-гъэхэр ары.

УпчІэ: ЛэжъапІэ зэрэси-мылэм кыахэкІэу ЦЗН-м иучет сыхэуцауагъ. Обще-ственнэ ИофшІэнхэм сахэлэ-жъэным пае сьд фэдэ доку-ментхэр яхъылылэхэ фая?

С. Е. Нестерова, кь.

Мыекыуап

Джуап: Мы кыкІэлъы-кІорэ документхэр кыра-лыгъо учреждениеу ЦЗН-м епхылылэхэ фае:

- паспорт;ры;
- ИНН-р;
- пенсиехэмкІэ страхо-вой свидетельствэр;
- ИофшІэнымкІэ книж-кэр;
- сберегательнэ книжкэр е пластиковэ картчкэр;
- унагъом исхэр (кІэлэ-цыкІухэр уилэмэ) кызыло-тыкІырэ справкэр;
- дипломым икопие (уимылэмэ, аттестатим ико-пие).

УпчІэ: Гражданхэр обще-ственнэ ИофшІэнхэм захэла-жъэхэрэ пІалъэм ИофшІэн зэрамылэм фэшІ пособиеу афагъэуцугъэр кыратыгъэр-ба?

А. В. Сандаков, кь.

Мыекыуап

Джуап: Ежъхэр кызе-зэгъэкІэ ары нылэп граж-данхэр общественнэ ИофшІэнхэм ахэлэжъэхэрэр. Общественнэ ИофшІэнхэр ясэнэхъаткІэ кызылэхуу цыт гражданхэр обществен-нэ ИофшІэнхэм ахэлэжъэхэ зыхуыкІэ лэжъапІэ ялэу алы-тэхэшъ, ИофшІэн зэрамылэм фэшІ пособиеу афагъэуцугъэр кыратыжъырэп.

НэмыкІ купхэм ахэхэрэ гражданху общественнэ ИофшІэнхэр ясэнэхъаткІэ кызымылэхуу алытэхэрэм общественнэ ИофшІэнхэм зэрахэлажъэхэрэм ды-кыгъоу лэжъапІэ зэрамылэм фэшІ пособиеу афагъэу-цугъэри кыафэгъэнэжы.

УпчІэхэм джуап кыа-ритыжыгъ АР-м и УГСЗН иправовой кыу-лыкъу а 1-рз разряд зилэ испициалитэу
Александр ШУКИ-НЫМ.

Джыри зы регламент

Кыралыгъо фэло-фашІэху афагъэацІэхэрэм ядэгъугъэ хэгъэхъогъэныр, гражданхэм амалышІухэр ягъгъотыгъэн-хэр, зифэшъошэ органхэм ИофшІэнху агъэцэкІэщтыгъэм язэкІэлъыкІуагъэ ыкІи пІа-лэу ялэр гъэнэфэгъэныр — джащ фэдэ гухэлъхэр агъэна-фэх цыфхэм лэжъапІэ ягъ-гъотыгъэнымкІэ кылулыкъухэм я Административнэ регла-ментхэм.

Непэ гъэзетеджэхэр нэуа-сэ зыфэтшыхэ тшІоигъор лэжъапІэ зыпылб обществен-нэ ИофшІэнхэр зэхэщэгъэн-хэмкІэ ыкІи регъэкІокІы-гъэнхэмкІэ кыралыгъо фэло-фашІэхэр зэрафагъэацІэ-хэрэм ехылылэгъэ Админи-стративнэ регламенту Урысы-ем и Минсоцздрауазвитие 2007-рз ильэсым мэкъуогъум и 7-м номеру 40 зытетэу кыдыгъэкІыгъэ унашъомкІэ ыухэсыгъэр ары.

Мы кыкІэлъыкІорэ телъ-хыапІэхэм ашыш горэ шылэ зыхуыкІэ общественнэ ИофшІэнхэм ахэгъэлэжъэгъэнхэм пае цыфхэм кыралыгъо фэло-фашІэхэр афагъэацІэхэ ашІоигъоу цыфым заявлени-анкетэ зарихылылэкІэ;

— кыралыгъо фэло-фа-шІэхэр зыфагъэацІэрэ цы-фым лэжъапІэ зыпылб об-щественнэ ИофшІэнхэм ахэгъэлэжъэгъэнымкІэ зэрэ-згъыгъэм тегъэпсыкІыгъэу цыфхэм лэжъапІэ кыафэ-

гъотыгъэнымкІэ гупчэм иІо-фышІэ предложение кызы-хыкІэ.

Кыралыгъо учреждениеу ЦЗН-м испециалист мы кыра-лыгъо фэло-фашІэхэр кызыфэ-гъэфедагъэнхэр цыфым игъо фильэгъун ыльэкІыштыгъэ ИофшІэн лыхъуэу ЦЗН-м иучет ар хагъэуцауагъэмэ, лэжъапІэ имылэмэ ыкІи мыщ кызырэкІэ-лыкІорэм фэдэу иІофхэр гъэ-псыгъэхэ зыхуыкІэ;

— кыекІуштыгъу ИофшІэн кы-гъотыгъэнымкІэ кыин хэт зы-хуыкІэ (цыфхэм лэжъапІэ ягъ-гъотыгъэным ехылылэгъэ Зако-ным ия 5-рз статья ия 2-рз пункт зэригъэнафэрэмкІэ, зышылэжъэ-щтыр кыгъотыгъэнымкІэ кыин хэтхэм ахалытэх: сэкъатныгъэ зилэхэр; хъапсхэм кыацІэкІы-жыгъэхэр; ильэс 14-м кышы-ублагъэу 18-м нэс зыныбжъхэр; зыныбжъкІэ пенсием екІола-гъэхэр (ныбжыым телытагъэу ИофшІэнымкІэ пенсием кІоным пае ильэситІу кызыфэнагъэхэр, ащ халыгъэ ИофшІэнымкІэ нахъ пасэу пенсие афэгъэуцугъэныр); шъхъэгъэзыпІэ лыхъуэхэз зыпсэупІэ зыбгынэн фаеу хуыгъэ-хэр; дзэ кылулыкъум кыахагъэ-кІыжыгъэ гражданхэр ыкІи ахэм яунагъохэм ашышхэр; шъхъэ-закъохуу ыкІи сабыибэ, сэкъат-ныгъэ зилэ сабыйхэр зышурэ ны-тыхэр; Чернобыль кышышхыгъэ-гъэ аварием итхыамакІагъо е нэмыкІ радиационнэ авариехэм ахэфагъэхэр; ублэпІэ ыкІи гурыт профессиональнэ еджапІэхэр кызыушыгъэхуу зыныбжъ ильэс 18-м кышыублагъэу 20-м нэсы-

хэрэр ыкІи лэжъапІэ лыхъуэхэ-рэр);

— агэрэу лэжъапІэ лыхъуным фежъагъ (ыпэкІэ Иоф шылагъэп) ыкІи сэнэхъат илэп;

— ИофшІэн имылэжъэ зыху-гъэм кыацІэкІэ Урысые Федера-цием изаконодательствэ зэри-гъэнафэрэм тетэу ИофшІэн дис-циплинэр зэриукуагъэм ыкІи нэмыкІ зекІокІэ мытэрэххэм апае ильэсым кыакоцІ тІогъоогъум еху ИофшІапІэм кылуагъэкІыгъ;

— Урысые Федерацием изако-нодательствэ зэригъэнафэрэм тегъэпсыкІыгъэу предпринимате-ль ИофшІэныр кыгъэуцугъ;

— бэ (зы ильэсым еху) зы-тешІэгъэ уж ИофшІэныр ригъэ-жъэжы шІоигъу;

— кыралыгъо учреждениеу ЦЗН-м еджако ыгъэкІогъагъ, ау мытэрэзыныгъэу зэрихыагъэхэм апае кыацІагъэкІыгъ;

— сэнэхъатэу иІэмкІэ Іэ-пІэсэнныгъэу хэлъым хигъэхъо-нуу, ащ ехышыр сэнэхъат зэригъэ-гъотынэу е лэжъапІэ зэримылэм пае пособие кызыратыштыгъэ апэрэ пІалъэр зекІым исэнэ-хъаткІэ икІэрыкІэу зышаухыа-зырыжыхэрэм кІонэу фэагъэп;

— ЦЗН-м иучет зыхэтэр мээ 18-м ехуыгъ;

— Иоф зымышІэрэр ильэси-щым ехуыгъ;

— сезон ИофшІэныр зеух уж ЦЗН-м зыкыфигъэзагъ.

Общественнэ ИофшІэнкІэ алытэхэ социальнэ шыагъэ кы-зытырэ Иофгыгъохуу лэжъапІэ лыхъуэрэ гражданхэм социальнэ Іэпылэгъу ятыгъэным пае зэхашэ-хэрэр.

Общественнэ ИофшІэнхэмкІэ мыщ фэдэ гухэлъхэр зышІуахы:

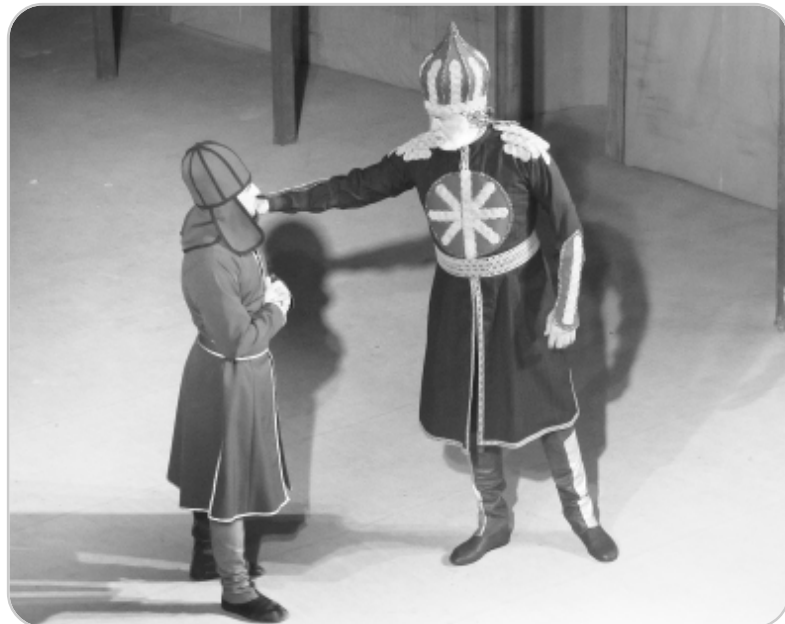
— пІэлъэ гъэнэфагъэм телы-

ТЕАТРЭМРЭ ЛЪЭХЪАНЫМРЭ

Кіэу кырахыжьэрэ
лофыгъор щылэныгъэм
щыпхырыщыгъошлор.
Адыгэ Республикэм и
Лъэпкъ театрэ щагъэу-
цугъэ спектаклэу «Мэ-
дэя» зыфилорэм бэрэ
тегушылагъэх, егъэжьэ-
гъум «лъэбгъу кыра-
дзырэм» фэдэу бэмэ
кыащыхуштыгъ. Хэт
сид ылауагъэми, Нэтхъо
Къадыр ипъесэ техыгъэ
спектаклэр Урысыемрэ
Къэбэртэе-Бэлъкъарым-
рэ искусствэхэмкІэ
язаслуженнэ лофы-
шлэшхоу, Адыгэ Рес-
публикэм инароднэ
артистэу Тхьаклүмэщэ
Налбый ыгъэуцугъ.

ЩЫЛЭНЫГЪЭР

Мэдэе зэрегъапшэ

Лъэпкъ шэн-хабзэхэр адыгэ драматургием кышчыгъэлъэгъогъэнхэм, художественнэ амалхэр агъэфедэхэзэ сценэм ишапхъэхэр спектаклэм щыпхырыщыгъэнхэм фэшл тызэсэгъэ театральнэ шыкІэхэр режиссерым ыгъэфедатгъэх. Лъэхъаныр кыдильгытгъэзэ, кІэм зэрэлъыхурэр, театрэр ыпэкІэ зэрэлъыкІуатэр режиссерым кыбгъэлъагъо.

Шэн-хабзэхэмрэ драматургиемрэ

Пьесэм лоф дишІэзэ авторэу Нэтхъо Къадыр драматург цІэрылохэу Шекспир, Шиллер, Расин, нэмыкІхэм афэдэу, тарихым зыфигъэзагъ. Урым мифологиём кыыхыгъэ кыбархэр ыгъэфедэхэзэ, Мэдэе фэгъэхыгъэ пьесэр ытхыгъ.

Аргонавтхэм япашэу Ясон шхъэгъусэ зэрэзригъэгъотыгъэ шыкІэм, ащ кыыхэкІэу Мэдэе икІэлитІу зериукІыжьырэ, фэшхъаф едзыгъомэ трагедиеу спектаклэм хэлтым ухашэ. Зэгъэпшэнхэр куоу пшыныхэ фауэ зэп узэрэхэщтыкІырэр.

Адыгэ шэн-хабзэмэ кызырэдэмылгытгъэу, Мэдэе лъэпкъ намысым, лăкыоу зыщыщым, лфыгъэхэм апшІуекІо. Арэу щытми, мыхъо-мышлагъэу зэрихъагъэм пае зэрэбгъэпшынэн фаер гъэуныфыгъэ хурэр. Мэдэе еж-ежырэу прокурор ыкІи судья зыфэхъужы.

Нэтхъо Къадыр итрагедие кышлыгъуитІу мэху. Ижырэ адыгэмэ яхэгъэу кышырегъажыш, Мэдэе илэныкыо гупсэ ищылакІэ, лъэпкъ шэн-хабзэхэр кылуатэх. Пшгъэщэ кыаигъэу, дэлонэу фэмыеу, изекІокІэ-шыкІэхэр гурылогъуае хэу Мэдэе зэгъэпсы. ТхьамыкІагъо кызыхэкІырэ хэукъоньгъэхэр ешІых. КІэлэцІыкІу хэр зэрэмыдалохэрэр драматургым кыыхегъэщы. Пьесэм «Мыдэло-налу» апэу зэреджэ-гъагъэр.

Ны-тыхэмрэ кІэлэцІыкІу хэмрэ зэрэзэпэуцухэрэр адыгэ хэбзэ хэхыгъэу щыІэм ди-

штахэрэп. Ащ драматургыр егъэгумэкІы. Іэшхъэтетым ыпхъоу Мэдэе лăкыом пыеу иІэр гъэры зэрашыгъэр ышІээ шгъэу шхъафит ешІыжы. Иунэкъошхэр, ыш еукІыхэш, хымэ хэгъэу щыщым гъусэ фэху, илэныкыо гупсэ кыбгынэ.

Лъэпкъыр щыІэн, псэукІэ дэгъу иІэн зэрэфаем драматургым философии еклІолакІэ фешы. Адыгэ Хасэм ягумэкІхэр кышчалэтых, яеплгыкІэхэр зэрэзэпчыжьэхэм кыхэкІэу зэгурымылохэу кыгушылэхэуи мэху. Спектаклэм икІэхэр Мэдэе зэрэхэтлăагъорэм макІэп узэригъэгупшысэрэр. Ащ кыхъулаагъэр гурылогъуае мэху. Лъэкі зІэ «Тхьэхэм» яджэгъуалэ хъугъэу, иакыыл зэІыхъагъэу драматургым кыпшгъэгъэху.

Театральнэу зэрагъэуцугъэр

Еврипид пхырищыгъэ гъогум режиссерэу Тхьаклүмэщэ Налбый рыкІозэ, кІэм лыхъугъ. Мифэ-поэтическэ тхыгъэхэр чІым кышгъэгъэлăагъох. Режиссерым ишІоигъоньгъэхэр спектаклэм хэгъэхэгъэнхэм фэшл артистхэр зэрэфэпагъэхэм мэхэнэ гъэнэфагъэ кыпкырэкІы. Джэнэ хьапІхэр артисткэмэ ащыгъ. ШыгъынхэмкІэ сурэтышІэу, Адыгэ Республикэм культурэмкІэ изаслуженнэ лофышІэу Даур Людмилэ, Адыгеим изаслуженнэ сурэтышІэу Сихъу Рэмзанэ декорациехэм ягъэпсынкІэ лофыгъуабэ агъэцэ-кІагъ.

Лъэпкъ трагедие зэпкыырыхыгъэу кыагъэлъэгъоным пае сурэтхэмрэ артистхэр зэрэфэпагъэхэмрэ хэлшыкІэу зыкыагъэшпыкыжьы.

Спектаклэр кызырэрагъэжыгъэм лыпытгъэу лъэпкъыр ичІыгу насыпышІоу зэрэщыпсэуштыгъэр хэлъагъо. Ау аргонавтхэм яІэшхъэтетэу Ясон зао кызырешІылІэм цыфхэр кын хэфагъэх. Режиссерым трагедие кызырэуи-

хыным пае ятэрэ кІэлэцІыкІу хэмрэ зэрэзэпэуцугъэхэм изакъоп кыыхыгъэщырэ.

Мэдэе ыгу ихыкІырэм режиссерым ухешэ. Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артисткэу Гъонэжыкыо Асыет ролыр кешІы. Образыр актрисэм куоу кылуатэ, лэшІэгъу пчъагъэкІэ узэкІешш, адыгэ пшгъашгъэм идунай, лъэпкъ зэхэтыкІэхэм гукІэ ухешэ.

Мэдэрэ Ясонрэ язэфыщытыкІэхэр кызырыкІохэп. Къалмыкыым изаслуженнэ артистэу Хьакъуй Аслъан ары Ясон ироль кызышырэр. Ясон дысэу зэрэзекІорэр, хулыфыгъэ кызырыкІоу зэрэщымытыр, ащ Мэдэе еклІодылІэн зэри-лăкІыштыр спектаклэм хэлъагъо.

Псэрэ шэн-хабзэу лъэпкъым илагъэхэм защыбгъэгъозным фэшл хорым хэтхэм ярольхэр дэгъоу кыашІых. Адыгэ фольклорым ишэнхэм атехыгъэу хулыгъэ-шлагъэхэр кылуатэ. Хорым пащэу иІэр, орэдыр кыыхэзидзэрэр Урысыем изаслуженнэ артисткэу, АР-м инароднэ артисткэу Уджыхуэ Марыет.

Лъэпкъ мэкъамэхэр хорым зэхытегъэхых, жэбзэ дахэкІэ, зэхэуфыкІыгъэу кыІорэ гушылэхэмкІэ М. Уджыхуэм лъэхэнэ кыным иугупшысэхэмкІэ урешалІэ.

Хасэр, зэпэуцуныгъэр

Адыгэ Хасэм изэІукІэхэр спектаклэм зэрэхэтлăагъохэрэм кыяпІолІэн плăкІыштыр макІэп. Мэдэе кумалыныгъэ хэлъэу зэрэзекІуагъэм ащ ятэу пщым илажыи кыыхэщы, ролыр Урысыем изаслуженнэ артистэу, Адыгеим инароднэ артистэу Зыхъэ Заурбый кешІы.

Пщым ироль артистым гъэшІэгъонэу кызырэху. Режиссерым лъэныкыуабэ кызылăеубыты. Пшыр Іэтыгъэу, адыгэ шгъашгъэу щыгъым ыгъэдахэу, щэчыгъэ хэлъэу зэрэзекІорэр гум кыенэжы. Пщым

ишхъэгъусэ ироль кызышырэр УФ-м изаслуженнэ артисткэу, АР-м инароднэ артисткэу Зыхъэ Мэлайчэт.

Пщымрэ гуащэмрэ гушыІэу хасэм кышчалорэм мэхъанэ имылэжыэу зэрэщытыр кыагурэІо. А уахътэм артистхэм ярольхэр кызырешІырэу уеплгызэ кымыгушыІэ-

хэрэми, язекІокІэ закъокІэ лофым рыкІон ылăкІыштыр кыплăагъэлэсы. Ар режиссерым илофшІэгъэ лăагэмэ ахэтэлыгъэ.

Креонтэ ироль фэгъэзагъэр Урысыем инароднэ артистэу Кукэнэ Мурат. Мэдэрэ Креонтэрэ язэфыщытыкІэхэри драматическэ зэпхыныгъэхэм кыпкырэкІых. Цыхъэ зыфэзышІыжыын зымылăкІырэ е ащ тешыныхэрэ Іэшхъэтетэу М. Куканем ролыр кешІы. Артистым гушыІэр зэригъэфедэрэ шыкІэри искусствэ иным хэхъэ.

Ядэжъ

Къэгъэзэжы

Кызыгъэзэжырэу Тхьэм ыштэжыэу адыгэмэ аІо. Мэдэе илэныкыо гупсэ кызыкІо-

жыым шагум кызырэдэхъажыгъэр, ятэ иунэ зэрихъажыгъэр мыхъо-мышлагъэ зезыхъэгъэ кІэлэцІыкІум изекІуакІэм афэогъадэ. Мэдэе нэмыкІ цыф хулыгъэу кыгъэгъэжыгъ, псэукІэу иІэщтыри нахыпэрэм фэдэжэп.

Мэдэе илахылхэм аштэжышты, агурылон ылăкІышты? А упчІэхэр театрэм кызыфигъанхэрэр спектаклэм еплгыгъэхэр арых. Егупшысэхэу, зэфэхысыжыхэр ашІынэу уахътэ ареты...

Бзэр, лъэпкъ зэфыщытыкІэхэр, Кавказ кыушхъэхэм ядэхэгъэ, нэфынэу спектаклэм щагъэфедэрэр, композиторэу Гъот Аслъан имузыкэ театрэм зэрэщыІурэр, нэмыкІхэри лъэпкъ искусствэр кызыгъэбаирэмэ ащыщых.

Лъэхэнэ чыжыэм гукІэ ухэ-

хъаныш, лъэпкъым кыкІугъэ гъогур театрэм кышчыбгъэлăгъоньр, цыф зэфыщытыкІэхэр зэбгъэпшэнхэр лоф кызырыкІоу тлыгъэрэп. Режиссерым трагедие кыгъэлăгъоным пае кІэу ыгъэфедатгъэр, мышынэу амал гъэшІэгъонмэ зэралыхулыгъэр шІукІэ фэтэлăгъух.

Пьесэр затхыгъэм ыуж илăс 20 фэдиз тешІагъэу театрэм щагъэуцугъ. Ар кызыдэплыгъэкІэ, режиссерымрэ артистхэмрэ кыадэхулыгъэр макІэп, рагъэжыгъэ лофыр лăагъэкІотэным фэшл пшгъэрылăу яІэм хэхъагъэу тэлыгъэ.

ШХЪЭЛЭХЪО
Светлан.

Театровед, АР-м культурэмкІэ изаслуженнэ лофшІ.

Джыри ыусыщтыр макІэп

Пицнау, орэдылу, композитор, Урысыем культурэмкІэ изаслуженнэ ІофышІ, Адыгэ Республикэм ищытхьуцІэхэр кыфаусыгъэх. Къыблэ шьолъырым, тилъэ-пкъэгъухэр зрыс хэгъэгумэ ащызэлъашІэ.

КІыргэ Юрэ ицІыкІугъом ипсэунІэ зэблихъун фаеу хьуцтыгъэми, икьоджэ гупсэу ылытэрэр Хьалъэкъуай. АдыгабзэкІи урысыбзэкІи орэдхэр еусых.

— Художественнэ самодеятельностымкІэ сыкомпозитор, — еІо Юрэ. — Сыусырэ орэдхэр тикъуаджэмэ къащалох. ЩыІэныгъэм пэблагъэу сыусэныр шэнышІу сфэхъугъ.

Очэпщые, Пчыхьалыкыуае, Нэчэрэзые, нэмыкІ къуаджэхэми КІыргэ Юрэ орэдхэр афиусыгъэх. Лъэпкъ гупшысэр щыпхырищэу икьэлэмыпэ кычІэкІыгъэмэ ащыщых «АдыгэлІхэм ягъыбз», «Кошхьаблэмэ ягъыбз», «Лыгъэр ишапхъ», «Гъобэкъуае ягъыбз» зыфилохэрэр. Адыгэмэ щыІэныгъэ гъогоу къакІугъэм щыц пычыгъохэр иорэдхэмкІэ кыліотэныр ащ пшъэрылъ зыфишІыжыгъэуи сэлъытэ.

Мэхьош Руслъанэ, Лышэ Руслъанэ, Цуекъо Джэхьфар ягушыІэмэ атехыгъэ орэдхэр зэкъошныгъэм, Кавказ шьолъырым идэхагъэ, шІульэгъум, нэмыкІхэми афэгъэхьыгъэх. Краснодар псыубытыпІэр зашІым адыгэ къуаджэу агъэкошыгъэмэ яхьыллагъэу Мэхьош Руслъанрэ КІыргэ Юрэрэ зэдаусыгъэр тарихьым инэкІубгъохэм егъашІи ахэкІокІэштэп.

— А орэдыр сценэм кытепхъаным, цыфмэ зэхягъэхьаным пае музыкальнэ шІэныгъэ закъоп ищыкІэгъагъэр. Лыгъэ шьыпкъыи кыпххэфэн фэягъэ, — кьелотэжы Мэхьош Руслъан. — Орэдыр кызыщыпІорэ лъэхъаным мэхъэнэ макІэп иІэр.

Адыгэкъалэ щыкІорэ пчыхъэзэхэхьэм «Чылэхэр, тыдэ шьухъугъа?» зыфилорэ орэдыр КІыргэ Юрэ кыыщылоу зеублэм залым чІэхэр къэтэджыгъэхэу кыызэредэлүхэрэм гу лъитагъ. ПшынемкІэ орэдышъор зэрэкІыригъэщырэм фэшІ кьедэлүрэмэ анэгү кІэплъэнэу икьоу фэгъэхъугъэп. Нэужым Ю. КІыргыым кыгурыложыгъэ бзыльфыгъэмэ ямызакъоу ныбжъ хэкІотагъэ зиІэ хьульфыгъэу кьедэлүрэмэ анэлс къазэрашІуакоштыгъэр.

Бэрэтэрэ Хьамидэ иусэу «АдыгэлІмэ ягъыбз» рэхьатэу уеджэн плъэкІырэп. Кошхьаблэ, Гъобэкъуае, Къэзэныкыуае, нэмыкІ чылэмэ адэс адыгэлІхэр дзэкІолІхэм зэраукІыгъэхэр, заом имашІо адыгэ унагъохэр

зэрэзэлъыштагъэхэр, лъыр зыщагъэчъэгъэ адыгэ чІыгум адыгэлІхэр хьеу зэрэщыкІодыгъэхэр «гъыбзэ» оІокІэ икъунэп. Лъэпкъ гумэкІыр кызыліотыкІырэ усэр орэд шапхэм релъхъэшъ, ыгу ихьыкІырэр цыфмэ арегъашІэ.

Шульэгъур нахь лъэш

Икьуаджэ, ичІыгу шІульэгъоу афыриІэр Ю. КІыргыым иорэдхэмкІэ тигъашІэ шІоигъу. Ащ дакоу шІульэгъу къабзэу пшъашъэмрэ кІалэмрэ зэфашыгъэм фэусэныр шІогъэшІэгъон кьодыеп. ЩыІэныгъэм икуупІэ искусствэм ыбзэкІэ зэхаригъэхьнэу фай.

Бэрэтэрэ Хьамидэ игушыІэмэ атехыгъэу «Бжыхъэ шІульэгъур» КІыргэ Юрэ зеусым орэдым Іоф дишІэжынынэу пашэмэ ащыщхэм кырауагъ. КупкІэу хильхьагъэр кызэлухыгъэ зэрэмыхъугъэр композиторым кыгу-

рылоштыгъ. Ар кыдилъыти, Нэхэе Тэмарэ зыІуигъэкІагъ, орэдыр кыыригъэІонэу ельэ-Іугъ.

А лъэхъаным Нэхэе Тэмарэ артисткэ цІэрылоу щытыгъэп, — Адыгэкъалэ щыпсэуштыгъ. Тэмарэ орэдым кьэлуагІэ кыыфигъоти, Хэгъэгү зэошхом илэхъан «Катюша» зыфилорэм фагъадэу «Бжыхъэ шІульэгъур» бэмэ кьало хьугъагъэ.

— «Бжыхъэ шІульэгъум» ыуж «Ситхьэркъо фыжыр» КІыргэ Юрэ кыыситыгъ, гушыІэхэр Бэрэтэрэ Хьамидэ иех, — еІо УФ-м изаслуженнэ артисткэу, Адыгеим инароднэ артисткэу Нэхэе Тэмарэ. — А орэдыр ары апэу клип сшІыгъэр. «Ситхьэркъо фыжым» ишІуагъэкІэ цыфмэ нахь сызэлъашІагъ. Гъунэ имыІэу Юрэ сыфэраз...

— КІыргэ Юрэ иорэдхэр къаслохэу, сядэлоу бэрэ кыыхэкІыгъ. Щыс тепхынэу мэусэ, иІофшІагІэ уегъасэ, — кьэлуатэ адыгэ лъэпкъым иартисткэ цІэрылоу Шьэожэ Розэ. — Композитормэ я Союз хэмытми, орэдэу ыусыгъэхэм тикультурэ къагъэбаеу сэлъытэ. Юрэ анахъэу зыкІэзгъэлъапІэрэмэ зэу ащыц мэфэкІ ермелыкхъэу, АР-м и Мафэ, нэмыкІхэми афэгъэхьыгъэ зэхэхъэу Мыекыуапэ щыкІорэмэ зэрахэлажыэрэр. Шьхьахынэп, Іофэу ышІэрэмкІэ цыфхэр зыльешэх.

— ШІульэгъум фэмыусэгъэ тхакІо е композитор щыІэми сшІэрэп, — игушысэмэ ташегъэгъазэ Юрэ. — Гурыт еджапІэхэм, концертхэм сиорэдхэр къащалоу зэхэсхымэ сэгүшІо, неушрэ мафэм сегупшысэ.

Культурэм и Унэшхоу Тэхьутэмыкыуае дэтым КІыргэ Юрэ Іоф щешІэ. Искусствэм шылажыэрэмэ лъытэныгъэ ин кыфашыІ. Загъорэ сымаджэу кыыхэкІыми, тхьаусыхэрэп, ыгу ыгъэкІодырэп. Орэдым шІульэгъу кІуачІэу хэлыр кытекІошъ, пшынер кьештэ, мэкъамэхэр тхьапэм регъэкІух.

Цыф шьхьахынэр композитор хъун ыльэкІыштыи Юрэ ышІэрэп. Унагъом насыпэу щигъотыгъэр ыгъэбагъо шІоигъоу ыпэкІэ маплъэ, иорэд анахь дэгъумэ джыри алъымыІэсыгъэу кыыщэхъу. Илэхэ 70-р адыгэ хьульфыгъэмкІэ бэп. Нарт бэгъашІэ хъунэу, инасып зыдилъэгъужыэу щыІэнэу КІыргэ Юрэ фэтэлІо. Юбилей концертхэр Тэхьутэмыкыое районым, республикэ филармонием зэращыкІоштыгъэр тэшІэшъ, композиторым тыфэтхэнэу едгъэжыагъэу тэлъытэ.

Сурэтым итыр: **композиторэу КІыргэ Юр.**

ФУТБОЛ. УРЫСЫЕМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

Уздэныр иІэпэлэсэныгъэкІэ атекІо

СКА Ростов-на-Дону — «Зэкъошныгъ» Мыекыуапэ — 1:1.
Бэдзэогъум и 22-м Ростов-на-Дону щызэдешІагъэх, еплъыгъэр 1000.

Зезыцагъэхэр: А. Гончар — Шъачэ, К. Скляров — Ставрополь, А. Гуренко — Астрахань.

Къэлапчъэм Іэгуаор дзэдыдагъэхэр: Михайленко — 16, СКА Уздэн — 31-рэ, «Зэкъошныгъ».

Ростов-на-Дону икомандэ ауж кыинэрэмэ къахэкІыжыгъ, иешІагІэ хегъахъо. Бысымхэм зэлүкІэгъум текІоныгъэр кыыщыдахын ямурадэу апэкІэ кылігыштыгъэх. Тиухъумакохэр зэрэзегурымыІуагъэхэр Д. Михайленкэм ыгъэфеді, «Зэкъошныгъэм» икьэлапчъэ Іэгуаор кыдидзагъ. Ащ ыуж Адыгеим ифутболистхэр СКА-м «ипытапІэхэм» апырыкІыхэу фежъэх. Вадим Балабановым бысымхэм якьэлапчъэ Іэгуаор дидзэнэу амалышІу иІагъ, ау тІэкІу гулаши, пчыагъэр зэблихъун ыльэкІыгъэп.

Тихон Зеленскэм гупчэм щыригъажы, Іэгуаор зыІэкІимыгъэкІэу метрэ 15 фэдизэ ыпэкІэ лъыкІотагъ. ОшІэ-дэмышІэу ыкІи лъэшэу къэлапчъэм зыдэом къэлэпчъэІутым Іэгуаор кыфэмыубыгъэу кыызэкІидзэжыгъ. А нэгъэупІэпІэгъум тифутболистэу Уздэн Роман бысымхэм яухъумаколомэ ябэнызэ, кІуачІэри ыгъэфедэн фаеу хьугъэ. Роман

зэкІэми анахь псынкІэу зэругупшысагъэм ишІуагъэкІэ шьхъэкІэ Іэгуаом еун, хьагъэм ридзагъ.

— ЯтІонэрэ такыкь 45-м тикомандэ зэхъокІыныгъэхэр зыфэсэшІыхэм ешІапІэм кыыхъэгъэ футболистмэ тагъэрэзагъ. Къэлапчъэм Іэгуаор дадзэнэу чыпІэшІу итыгъэх Станислав Мирнэр, Сергей Мальцевыр, нэмыкІхэри, — еІо «Зэкъошныгъэм» итренер шьхьалэу ЗекІогъу Мурагъ. — СКА-м ифутбол ешІапІэ изытет тыгу рихьыгъэп. Ростов-на-Дону ащ фэдэ стадион иІагъэу къэсшІэжыэрэп.

Купым хэтхэр зэрешІагъэхэр: «Батайск» — «Ангүшт» — 0:0, еплъыгъэр 650-рэ, «Энергия» — «Дагдизель» — 2:1, еплъыгъэр 1500-рэ, «Динамо» — «Автодор» — 1:1, еплъыгъэр 1000, «Таганрог» — «Астрахань» — 3:0, еплъыгъэр 1000, «Беслан» — «МИТОС» — 1:1, еплъыгъэр 1500-рэ, «Мэщыкыу» —

«Черноморец» — 2:1, еплъыгъэр 3200-рэ, «Краснодар-2000» — «Кавказтрансгаз» — 1:2, еплъыгъэр 200.

«Мэщыкыу» апэ ит командэу «Черноморцэм» 2:1-у текІуагъ. «Черноморец» ифутболистэу М. Ксанаевым я 17-рэ такыкыым бысымхэм якьэлапчъэ Іэгуаор дидзагъ. «Мэщыкыу» ифутболистхэу П. Сафроновымрэ Д. Вавиловымрэ я 44-рэ ыкІи я 69-рэ такыкыхэм хьагъэм Іэгуаор радзагъ. «Краснодар-2000»-м икьэ-

НэкІубгъом итхэр зыгъэхъазырыгъэр ЕМТІЫЛЪ Нурбыл.

лапчъэ аужырэ такыкыым Іэгуаор Шэуджэн Дмитрий дидзагъ, «Кавказтрансгазым» текІоныгъэр 2:1-у кыдихыгъ.

ЧыпІэхэр зэтэгъапшэх

Апэрэ къекІокІыгъор командэмэ аухыгъ, чыпІэу зыдэщытхэр зэтэгъапшэх.

1. «Черноморец» — 42
2. «Торпедо» — 36
3. «Мэщыкыу» — 32
4. «Энергия» — 27
5. «Астрахань» — 26
6. «Кавказтрансгаз» — 25
7. «Беслан» — 24
8. «Краснодар-2000» — 23
9. «Зэкъошныгъ» — 21
10. «МИТОС» — 19
11. «Дагдизель» — 18
12. СКА — 17
13. «Таганрог» — 16
14. «Ангүшт» — 16
15. «Батайск» — 15
16. «Динамо» — 13
17. «Автодор» — 8

Апэрэ къекІокІыгъор зэрэ-кІуагъэм фэгъэхьыгъэу тхыгъэхэр шІэхэу кыыхэтыутыштых.

Сурэтым итыр: **«Зэкъошныгъэм» ифутболистэу Уздэн Роман ешІапІэм къекІыжы.**

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдзыгъэкІырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб кьэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи кьэбар жьугъэм иамалхэмкІэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

**Редактор
шьхьалэм
иапэрэ гуадзэр
АУЛЪЭ
РУСЛЪАН**

**Редакциер
зыдэщыІэр:**
385000,
кь. Мыекыуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

редактор шьхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэкІыжъ зы-
хьырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхъаты-
гъэр:**

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъыІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кыыхыу-тыхэрэм мышшыпкъагъэу къахафэхэрэмкІэ къэзытхыгъэхэм пшъэдэкІыжъ ахы. Къатхэхэрэмрэ гъэзетым шылажыэхэрэмрэ яепІыкІэ зэтемыфэн ыльэкІышт. Гъэзетеджэхэм кытфагъэхьырэ тхыгъэхэр зэхэтфыхэрэп ыкІи къэзытхыгъэхэм аІэкІэдгъэхъажыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ІОГ»,
385000,
кь. Мыекыуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Пчыагъэр
4480
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2173**

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр
Сыхъатыр 18.00